

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

طراحی و ساماندهی مبلمان شهری با تاکید بر ارتقای کیفیت فضای شهری (مطالعه موردی: خیابان تختی شهر رشت)

مریم چرخچیان^۱، سید زهرا حسینی فتلی^۲

۱- عضو هیأت علمی و استادیار دانشگاه پیام نور

۲- کارشناسی شهرسازی، پیام نور قزوین، ایران

چکیده

امروزه فضاهای عمومی شهری بستر رشد و تکامل جامعه ی شهری می باشند. از این رو وجود کیفیت و رضایت مندی امری ضروری و انکارناپذیر در توسعه ی پایدار فضای شهری به نظر می رسد و عدم توجه به آن تهدیداتی را در عرصه ی شهر به وجود می آورد. مبلمان شهری به عنوان وسایلی که در فضای شهری نصب شده و استفاده ی عمومی دارند، می توانند به فضای شهری روح ببخشند و بعنوان یکی از رهیافت های سازنده ی شهرسازی به شمار آیند. مبلمان شهری با این هدف طراحی و نصب می شوند که خوانایی و کیفیت فضای شهری را بهبود بخشیده و نیازهای انسانی را برطرف نمایند. بنابراین به عنوان عامل موثر در ارتقا منظر و کیفیت شهری حایز اهمیت می باشند. این پژوهش با هدف بررسی طراحی و ساماندهی مبلمان شهری با تاکید بر ارتقای کیفیت فضای شهری خیابان تختی شهر رشت پرداخته است. تحقیق حاضر از نوع کاربردی و روش استفاده در آن نیز توصیفی-تحلیلی و پیمایشی می باشد. ابتدا به بررسی مفاهیم و تعاریف اولیه مبلمان شهری، انواع آن، ضوابط و استانداردهای طراحی آن در ایران و جهان، فضای مبلمان شده و تعاریفی از کیفیت و منظر شهری، فضای شهری و فضای عمومی شهری پرداخته ؛ سپس با استخراج مجموعه ای از معیارها و شاخص ها در ارتباط با مبلمان شهری در قالب جداولی و مشاهده و جمع آوری اطلاعات به روش میدانی (مشاهده، پرسشنامه، برداشت اطلاعات میدانی) مقایسه شاخص ها با وضع موجود به بررسی نقاط قوت و ضعف موجود در خیابان تختی رشت در راستای تاثیر مبلمان شهری با روش سوات پرداخته و زمینه های مختلف را مورد بررسی قرار داده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها از مدل SWOT استفاده شده است و ۳ فرضیه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: منظر شهری، مبلمان شهری، کیفیت فضا، شهر رشت، مدل سوات

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

بیان مسئله

گسترش سریع نواحی شهری و در پی آن اتخاذ سیاست مبلمان شهری، مقوله مبلمان شهری را به عنوان یکی از مهم ترین مولفه های تعیین کننده در مسائل شهری کشور مورد توجه قرار داده است. لیکن به دلیل تنوع ویژگی های زیبایی شهرها و تاثیرپذیری مبلمان از متغیرهای مختلف، تحلیل و تبیین آن همواره با مشکلاتی مواجه بوده است. بنابراین با شناخت و بکارگیری روشهایی که بتواند به چنین مهمی کمک نماید گام مطلوبی برای استغنای ادبیات چهره آرای کشور برداشته خواهد شد (زال نژاد ۱۳۹۰: ۳۵۰). حضور شعور تجسمی در طراحی شهری نشان دهنده درک گراه دهنده های آنان شهر از نظر زیباسازی و اهمیت دادن به حس بصری شهروندان و تمامی بازدیدکنندگان یا عبورکنندگان از آن شهر است در واقع موجودیت هر شهر آیینی ای است از موجودیت سازندگان آن (زندیه ۱۳۹۱: ۴۰).

هدف غایی یک شهر ایجاد محیطی خلاق و پرورنده برای مردمی است که در آن زندگی می کنند. امروزه ساماندهی و تعادل بخشی فضا از بحث های کلیدی در حوزه ی برنامه ریزی شهری است (Lowder ۲۰۱۵). کیفیت فضا یکی از مهم ترین دل مشغولی های دانش طراحی شهری می باشد، در حدی که بسیاری از نظریه پردازان ارتقاء کیفیت محیط و فضاهای شهری و طراحی و ساماندهی مبلمان شهری را جزء یکی از مهم ترین فعالیت های کارشناسان در حوزه طراحی شهری می دانند (شریعتی ۱۳۹۳: ۵۰). زیبایی، آراستگی و پاکیزگی و هویت بخشی و انسجام بخشی از ویژگی ها و معیارهای مهم برای ارزیابی شهری سالم، شاداب و رو به تحول است.

پر واضح است امروزه نقش مبلمان شهری در خدمت رسانی به شهروندان هر شهر بر کسی پوشیده نیست. اما مسئولین امر و دست اندرکاران امور شهری معتقدند که گذشته از امر خدمات رسانی، حفظ هویت و زیبایی سیمای شهری نیز از اولویت های بالایی برخوردار است چنانچه بعضا مشاهده می شود با گسترش بی ضابطه بسیاری از شهرهای بزرگ و افزایش جمعیت رفته رفته تسلط مسئولین شهری به کنترل اوضاع اجتماعی و پرداختن به امور سیمای شهرها و ساماندهی آنها کمتر از گذشته می شود و گاهی هویت حفظ سیمای بصری در زیر پوشش عملکردها و پاسخ به نیاز روزمره شهروندان به فراموشی سپرده می شود (زندیه ۱۳۸۵: ۱)

در شهر رشت به نظر می رسد مبلمان و آلمانهای مربوط به آن به لحاظ کمی و کیفی جهت برآورد نیازهای شهروندان دچار ضعفهایی می باشند که این نارساییها را می توان در عدم رعایت ضوابط و مقررات مبلمان شهری بر شمرد مانند مکانیابی نادرست، تعداد، شکل، مصالح به کار رفته و در مجموع استانداردهای لازم در جهت ساماندهی مبلمان شهری توسط مدیران شهری نادیده گرفته شد که به دنبال آن عدم رضایت شهروندان و محیطی نامناسب به لحاظ بومی و زیباشناختی را در شهر ایجاد کرده است که پژوهش حاضر با الهام از کشورهای غربی به دنبال بررسی وضع بهبود و ساماندهی مبلمان شهری به لحاظ کمی و کیفی و ارتقای کیفیت فضای شهر رشت است. اهداف پژوهش: بررسی الگوهایی که می تواند مناسب این فضا باشند. شناخت وضعیت موجود به لحاظ مبلمان. شناخت عوامل خوب و بد.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

اهمیت و ضرورت موضوع

سیمای شهری چیزی بیش از یک مسئله برنامه ریزی و طراحی شهری است. منظره شهری در درجه نخست مسئله ارزشها و اهداف انسانی و رسمیت شناختن مسئولیت افراد جامعه می باشد (الهپاری ۱۳۹۰: ۲۵).

در حال حاضر یکی از مشکلات اصلی شهر رشت که باعث نابسامانی چهره شهر شده است، شیوه طراحی، انتخاب و تجهیز مبلمان شهری در سطح شهر می باشد. عدم شناخت صحیح از ساخت اینگونه وسایل علاوه بر صرف هزینه های گزاف موجب بروز مشکلات عدید، از جمله صدمه زدن به انسان ها، لطمه به فضاها و محیط شهری و بسیاری از معضات دیگر شده است آنچه در این زمینه بیشتر قابل مشاهده می باشد عدم هماهنگی مبلمان شهری با معماری محیط و همچنین عدم ارتباط لازم مبلمان شهری با یکدیگر اط نظر فرم، شکل، جنس و غیره می باشد. لیکن یکی از عوامل عمده ای که باعث کاهش بازدهی مبلمان شهری و بسیاری از دوباره کاریهای مربوط به آن در سطح شهر رشت و در نتیجه دیگر شهرهای کشور شده است فقدان یک طراحی سیستماتیک و هماهنگی و همچنین عدم تحقیق با دیدی جامع به کلیت مبحث مبلمان شهری در ارتباط با محیط شهری می باشد.

فرضیات تحقیق

- ۱ - به نظر می رسد میزان ارتقای مبلمان شهری همان قدر در سلامت روانی و جسمانی شهروندان مؤثر می باشد .
- ۲ - به نظر می رسد ایجاد و تجهیز فضای شهری به مبلمان شهری رابطه ی معنادار و مثبتی با افزایش تعاملات اجتماعی در شهر داشته باشد .
- ۳ - به نظر می رسد ارتقاء کیفیت منظر و فضای شهری موجب افزایش رضایت شهروندان از محیط کالبدی شهر گردد.

روش اجرای تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی است و روش تحقیق به صورت توصیفی - تحلیلی می باشد که با بهره گیری از اسناد کتابخانه ای ؛ کتاب ها ، مقالات ، طرح ها ، پایان نامه ها ، آمارنامه ها ، نقشه ها ، نشانه ها و مشاهدات مستقیم از فضا و برداشت های میدانی از کاربران فضا و تهیه ی پرسشنامه به جمع آوری و تحلیل داده های مورد نیاز پرداخته شده است و شناخت دقیق شاخص ها و متغیرها بهره برده شد . برای روایی سئوالات پرسشنامه از روایی صوری و مراجعه به کارشناسان و تأیید آن ها استفاده شده است . برای پایایی سئوالات پرسشنامه از روش آماری آلفای کرونباخ استفاده کردیم که مقدار آلفا در این تحقیق برابر با X می باشد که مقدار مناسبی برای درک همبستگی درونی میان داده ها یا پایایی داده ها است . برای تحلیل متغیرها و شاخص های تحقیق و ارائه یک راهبرد مناسب برای درک اثرگذاری طراحی و ساماندهی مبلمان مطلوب شهری بر کیفیت فضا در شهر و روحیات شهروندان از مدل راهبردی سولت (SWOT) بهره گرفته شده است.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

مبانی نظری

مفهوم و تعریف مبلمان شهری

به مجموعه اجزایی که در فضاهای شهری چیده می شوند و به استفاده عموم جهت رفع نیازهای زیست محیطی می رسند و فضا و منظر شهری را تحت شعاع قرار می دهند، مبلمان شهری گویند، نقش اصلی مبلمان شهری در سطح خیابان ها و فضاهای شهری ایجاد مکن هایی است که زبان ناطق هویت انسان و فضا و منظر شهری مطلوب باشد. « مبلمان شهری خود انواع مختلفی دارد که هر کدام از حیطه ی طراحی شهری، در راستای هویت شهر و سیمای آن گام بر می دارد و آیینه ای از فرهنگ شهر است ». از انواع این مبلمان می تواند به صندلی، نیمکت ها، ایستگاه های اتوبوس، سطل های زباله، بیلبوردها، تابلوهای آگهی، نمادهای شهری و ... اشاره کرد، که خصوصیات منحصر به فرد هر کدام از این مبلمان ها نیز از اهمیت خاصی برخوردار است، چرا که با طراحی درست و مناسب هر کدام از آن ها با توجه به خصوصیات و نحوه ی مکان یابی مناسب می توانند در جهت تأمین نیاز شهروندان و القاء هویت آن ها نقش مؤثری را ایفا کنند.

اجزای مبلمان: اجزای مبلمان شهری، دو ویژگی اساسی دارند. کارکردی بودن و زیبایی، که در صورت داشتن هر دو ویژگی، می توانند نیاز عملکردی و بصری شهروندان را همزمان برآورده سازند. به عبارت دیگر عناصری مانند: نیمکت ها، ایستگاه های اتوبوس، علائم، منابع نوری، صندوق های پستی، سطل های زباله و ... که به راحتی، آسایش و زیبایی بیشتر؛ ارائه ی اطلاعات، کنترل حرکت، در جهت ایجاد امنیت و رفاه شهروندان در فضاهای شهری قرار داده شده اند، مبلمان شهری نام دارند.

تقسیم بندی عناصر مبلمان شهری به صورت های مختلفی عنوان شده ولی در کل می توان آن را در ۴ گروه اصلی معرفی نمود

الف - مبلمان خیابانی، ب - مبلمان پارکی، ج - مبلمان ترافیکی، د - سازده های اطلاع رسانی و تبلیغاتی.

امروزه تجربه و کاربرد عناصر شهری نشان داده که استفاده از تجهیزات و مبلمان مناسب تا چه حد می تواند اثر مثبتی بر روی شهروندان و استفاده کنندگان از محیط های شهری داشته باشد؛ به طور مثال طراحی نشیمن مناسب به مردم این امکان را می دهد که در فرصت های لازم از نشستن و دیدن فضاهای شهری لذت برده و حتی ارتباط اجتماعی و کلامی با یکدیگر برقرار نمایند.

پژوهش های شهری و زیست محیطی نشان می دهد که استفاده کنندگان و عموم مردم خواستار چندمنظوره بودن تجهیزات شهری و زیباسازی هر چه بیشتر آن هستند به طوری که به صورت یک سمبل یا نماد و حجم شهری درآمده و متناسب با طراحی زیبای اتومبیل ها و محصولات مدرن به توقعات زیبایی شناسانه ی مردم و نیازهای دنیای امروز نیز جواب دهد، به همین دلیل در سراسر جهان مطالعات و مسابقات بسیاری در زمینه ی طراحی بهینه ی مبلمان شهری صورت می گیرد(ثابت مقدم ۱۳۹۵: ۵۰).

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

مقیاس طراحی

"اصولاً طراحی ابعاد مختلفی دارد. از طراحی شیئی ساده، نیمکت یا باجه تلفن که در فضای شهری قرار می گیرد، تا طراحی منطقه همه موضوع بحث طراحی است، با این تفاوت که طراحی در مقیاس کوچک مفهومی محدود دارد، محصول آن مشخص است و خواسته های طراح بیشتر مبتنی بر مواردی مانند راحتی، زیبایی، دوام و صرفه اقتصادی است، اما طراحی در مقیاس شهر و منطقه مفهومی وسیعتر پیدا می کند و در اینجا نتیجه کار نه بر اساس طرح های قطعی، بلکه بر پایه طرح های انعطاف پذیر و مبتنی بر رهنمودهای مشخص قرار می گیرد که با محاسبه عوامل مؤثر سیاسی و اجتماعی _ اقتصادی به صورت مدام در طول زمان شکل می یابد و لذا صورت فرآیند به خود می گیرد. در واقع فرآیند طراحی یک خانه پیچیده تر از فرآیند طراحی یک نیمکت و طراحی یک شهر دشوارتر از طراحی یک خانه است." برنامه طراحی شهری با محتوا و مقیاس های مختلف، در انطباق با اهداف طراحی مورد نیاز، تدوین می گردد. در مقیاس شهری، سطح کلان برنامه طراحی شهری در برگیرنده گستره شهر و حیطه مناظر طبیعی پیرامون آن است. تأکید این مقیاس از برنامه ریزی کالبدی بر معیارهای ساختاری، حفظ کیفیت های محیطی در منظر شهری، ساختار کلان بصری و سازمان کالبدی شهر است. ضوابط کنترل در این مقیاس طراحی شهری، دارای محتوای راهبردی است. سطح خرد طراحی شهری دربرگیرنده یک حوزه توسعه است که نیازمند تعیین تکلیف ساختار کالبدی برای آن است. این سطح از برنامه طراحی شهری بر سازمان کالبدی تأکید دارد. آرایش کالبدی فضاهای پر و خالی و ایجاد محصوریت های کالبدی در فضاهای باز تعریف نشده بر اساس کیفیت های محیطی فضاها، وجود ابنیه نمادین، نشانه ها، جداره ها و همچنین آرایش و استقرار عناصر سازمان کالبدی در آن ها از مهمترین اهداف سطح فوق از برنامه طراحی شهری است."

در طراحی مبلمان شهری باید عوامل غیر ضروری و نادرست حذف شده و اتکا بر نکات ضروری و برجسته بیشتر شود تا راهنمای مردم به ساده ترین شکل، برای بیان هویت آنها شوند چرا که همین مبلمان شهری با طراحی درست می تواند تأثیر بسزایی بر بالا بردن سطح فرهنگ جامعه، زیباسازی محیط و هماهنگی بین فرم و عملکرد طرح را داشته باشد. پس می توان این طور برآورد کرد که عوامل ضروری در طراحی مبلمان شهری از حیث منظر و هویت شهری چنین اند: سادگی و بی پیرایگی، مناسب بودن مقیاس آنها نسبت به محیط و فضای اطرافشان، ترکیب درست آنها با فضا و احجام اطرافشان، دسترسی، مکانیابی مناسب و میدان دید مناسب می باشد.

خانم مژگان کاوه در مقاله ای در این زمینه چنین می نویسد: مبحث مبلمان شهری در کنار رفع نیاز های مادی گروههای مختلف استفاده کننده از فضاهای شهری؛ به بعد زیبا شناسانه آن نیز باید پردازد و این زیبایی بیش از هر چیز حاصل هماهنگی؛ وحدت و تنوع؛ تکرار شونده و انعطاف پذیری عناصر دخیل در طراحی شهری است. چه در غیر این صورت نابه سامانی و بی هدفی که امروز به دلیل پراکنده کاری و خود محورها به اصطلاح صرفه ی اقتصادی و نبود الگو و ضوابط مناسب استاندارد شده برای این عناصر؛ بروز کرده چهره شهر را مخدوش نموده و راه گشا نیست. که البته لازم به ذکر است، در طراحی مبلمان شهری عدم توجه به عامل زیبایی بر منظر شهری تأثیر می گذارد البته نباید طراحی مبلمان شهری را سلیقه ای کرد و بهتر است فاکتور های مؤثری مثل توجه به اقلیم و آب و هوا، فرهنگ و سنت های اجتماعی و مکانیابی و موقعیت آنها را مد نظر گرفت. در طراحی مبلمان شهری شاید تفاوت هایی از نظر ساختاری بین آنها وجود داشته باشد اما همه این تفاوت ها و تمایزها

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

در یک سری از جزییات با هم اشتراکاتی دارند که باعث پایداری و منسجم شدن آنها نسبت به هم در فضاهای شهری می شوند. "برای طراحی پروژه های شهری که بیشتر روی افزایش و نگهداری مکان و هویت مکان تمرکز دارد و توانایی روبرو شدن با رقابت جهانی شدن را دارد، تغییراتی آشکار را می بینیم؛ مثل رامبلاس در بارسلونا جایی که جهانی شدن تغییرات چشم گیری را ایجاد می کند و بزرگترین رقابت این است که بین هویت شهری قابل تحمل و جهانی شدن تعامل ایجاد کنند و در واقع قابل تحمل بودن این مکان ها به یک سری عوامل که هویت و کیفیت و توانایی زندگی شهری نیز در آن دخیل هستند، بستگی دارند"

"برای پیوند منطقی فضای جریان ها- جهانی و فضای مکان ها- محلی، باید بر محلی ماندن مکان ها تأکید نمود؛ محلی بودن به مفهوم کلی حفظ و ارتقاء تاریخ، سنت و فرهنگ مکان خاص مورد نظر در مقابل فضای همگانی جهانی. به این ترتیب اگر شهر را بستر و مکان جریان فرهنگ و اقتصاد جهانی در نظر بگیریم، انواع روش های جدید تاریخ گرایانه و متکی بر سنت ها و فرهنگ ملی کشور ها می تواند جنبه های محلی مکان و یا فضای مکان را تقویت نماید. با تصور ساختار فضایی شهر جهانی متشکل از فضای عملکردی جهانی و هسته های شهری با عملکرد های غالب روزمره و عادی شهروندی، باید دید که فضای جریان ها و فضای مکان ها با ساختار فضایی شهر جهانی چه ارتباطی می یابد و ارتباط طراحی شهری با آن ها چیست؟"

اهمیت مبلمان شهری (بررسی آن در کشورها و رفتارهای مفهومی)

شهر یک اثر هنری بزرگ است که آفرینندگانی به وسعت خود و به تعداد جمعیتش دارد. « هدف نمایی یک شهر ایجاد محیطی خلاق و پرورنده برای مردمی است که در آن زندگی می کنند » چنین محیطی با گوناگونی بسیار، آزادی انتخاب به افراد می دهد و زمینه ی خلاقیت را فراهم می آورد، فضای شهر حداکثر ارتباط را با مردم و زیستگاه پیرامونش برقرار می سازد و تنها یک وسیله برای در اختیار گذاردن تمام این ها در دست دارد: امکانات مناسب شهری. در فضای میان ساختمان ها و بناها، عناصر مکملی نیاز است تا زندگی شهری را سامان بخشد، تجهیزاتی که همچون اثاث یک خانه، امکان زندگی را در فضای محصور میان سنگ و بتن و شیشه فراهم آورد. این اجزاء، جریان حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می کنند و به آن روح می بخشند. اثاثیه، تجهیزات یا مبلمان شهری، خیابانی یا فضای باز اصطلاحات رایج این تسهیلات و امکانات هستند. این تسهیلات در انگلستان بیشتر به « مبلمان خیابانی » و در آمریکا به « مبلمان همگانی » یا « مبلمان فضایی باز » معروف هستند. « اثاثه، جمع اثاث به معنای وسایل و لوازم زندگی است ». تجهیزات، جمع تجهیز، در مفهوم آراستن و بسیج کردن و بیشتر به وسایل و ساز و برگ نظامی اطلاق می شود. مبلمان واژه ی فرانسوی به معنای مجموعه اثاثه و دکوراسیون یک محل است.

المان شهری

المان یا نماد شهری یا ترکیبی است چکیده وار که در ساخت آن از ویژگی های درونی احجام و اشکال هندسی - صفحات قائم یا منحنی - اجزای سازه ای - کابل ها - پورترها و فریم ها و به طور کلی هر آن چه می تواند جنبه ی تزئینی و ساختمانی داشته باشد به صورت یک کلیت یکپارچه و تلفیقی از موارد فوق استفاده می شود. و قبل از هر چیز این ترکیب دارای یک نظام هندسی و تعادلی پایدار و زیبا است به گونه ای که پس از خودنمایی در سطح شهر افراد را به گونه ای جذب خود می نماید و ذهنشان را درگیر خود می کند که تا مدت ها در آن منطقه از شهر به صورت سمبلیک مشخصه ای برای شناخت شهر

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

در منطقه موردنظر می‌گیرد ... در واقع جز و شاخصه‌ها و ویژگی‌های خاص آن منطقه‌المان موردنظر را در خود تصویرسازی خواهد کرد. این خصوصیت به ویژه برای توریست‌ها و کسانی که کمتر به منطقه‌ی موردنظر رفت و آمد می‌کنند اهمیت دارد چرا که در مسیریابی و آدرس‌دهی صحیح برای پیدا نمودن یک منطقه‌ی خاص شهری مشخصه و نماد خاص آن منطقه اهمیت دارد ... این نماد در شناخت منطقه اهمیت دارد و چه بسا برگرفته از اتفاق یا تاریخچه‌ای خاص در محله موردنظر باشد و به نکته‌ای خاص در آن محل اشاره کند و با تاریخچه‌ای عجیب باشد، به گونه‌ای یکی از اهداف‌المان‌ها می‌تواند اطلاع‌رسانی و معرفی منطقه‌ای خاص به لحاظ تاریخی - جغرافیایی - فرهنگی و ویژگی‌های خاص مردم آن منطقه بوده و یا به اتفاق یا رویداد خاصی در منطقه‌ی مزبور اشاره کند که همه‌ی این‌ها در برقراری ارتباط بهتر مخاطبین و کسانی که به محر رفت و آمد دارند و با منطقه‌ی موردنظر مؤثر است (طاهرینیا و همکاران ۱۳۹۳: ۱۵۴).

ویژگی مبلمان شهری

مبلمان شهری اجزاء غیرثابت فضاهای شهری است که به عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای مابین ساختمان‌ها و بناها قرار دارند. مبلمان شهری در تعریف شخصیت عملکردی فضاها (مسیر تردد فضای مکث و تفریح و ...) نقش مهمی ایفا می‌کند و در چگونگی روحیه‌ی شهر و مردم بسیار مؤثر است. طراحی، اجرا و مکان‌یابی صحیح مبلمان شهری که همواره برطبق نیاز مردم و چگونگی کارکرد آن فضا انجام می‌شود می‌تواند در صورت اجرای صحیح تمامی مراحل، فضای شهری نسبتاً مطلوبی را پدید آورد. در غیر این صورت، مبلمان شهری به عنوان اجزاء زائد و ناکارآمد در شهر عمل نموده که نه تنها مردم نمی‌توانند آن استفاده نمایند بلکه به علت بلااستفاده بودن امکان تخریب آن از سوی برخی از اشخاص وجود دارد. از این رو در ساخت شهرها، کارایی و زیبایی مبلمان شهری همچون بناهای یک شهر، در زیبایی و عملکرد شهر بسیار تأثیرگذار است (عبداللهی ۱۳۹۱: ۱۷۸).

مبلمان خیابان شامل عناصر سخت منظر شهری بجز کف پوش‌ها است: تیرهای تلگراف، منابع نوری، باجه‌های تلفن، نیمکت‌ها، گلدان‌ها، علائم ترافیک، دوربین‌های کنترل‌کننده، کیوسک‌های پلیس، بولاردها، دیوارهای حایل، حصارها، فواره‌ها، محل توقف اتوبوس‌ها، مجسمه‌ها، بناها و غیره. مجسمه‌های هنری نیز شکلی از مبلمان شهری‌اند. علاوه بر کمک به ایجاد هویت و شخصیت در فضا، اولین شاخص‌های کیفیت فضای شهری، تعداد و سازماندهی مبلمان شهری است. در اغلب اوقات، نتیجه‌ی طراحی شهری به شیوه‌ای ناشناخته به هم ریختگی در مبلمان شهری و وسایل به وجود می‌آورد، که اعتبار فضای شهر را تقلیل می‌دهد. طراحی مبلمان شهری می‌تواند استانداردهایی از نظر کیفیت و انتظاراتی در گسترش حوزه‌های مختلف بافت مطرح می‌کند. گرچه مبلمان شهری برای تعریف قلمرو فضای شهری از عناصر لازم محسوب می‌شود، اکثراً مبلمان شهری بدون توجه به اثر نهایی استقرارشان در فضا قرار می‌گیرند. در نتیجه، فضای شهری به هم ریخته‌ای را از نظر بصری و عملکردی به وجود می‌آورند (وفایی مقدم ۱۳۹۰: ۱۰).

مبلمان شهری در یک تقسیم‌بندی کلی واجد خصوصیات زیر می‌باشند:

- اندازه یا ابعاد مبلمان که نمایانگر میزان اشغال فضا توسط آن می‌باشد.

- مصالح یا مواد سازنده مبلمان، نوع و جنس و رنگ آن‌ها.

- رنگ و پوشش: نحوه استتار و حفاظت مصالح از آسیب‌های محیطی و رنگ آن.

- شکل: حدود قابل رؤیت از مبلمان، دوره‌ی ظاهری مبلمان که قابل رؤیت باشد.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

- بافت : میزان تخلخل ، ناهمواری و یا صاف بودن سطح مبلمان و یا پوشش آن .
- تناسبات : نسبت ارتفاع به عرض و طول مبلمان ، همچنین نسبت عرض به طول آن .
- ساختار : شناخت استخوان بندی اصلی و محورهای عمده در شکل مبلمان .
- اتصالات : نحوه اتصال قطعات مختلف یک مبلمان به یکدیگر (هم جنس و غیر هم جنس)
- همچنین مبلمان ویژگی های کلی دیگر هم چون :
- مکان قرارگیری (موقعیت)
- سبک و شیوه ساخت را شامل می باشد . (جهان‌شاه پاکزاد ، ۱۳۸۵ : ۹۲)

ضوابط طراحی مبلمان شهری

مبلمان شهری به عنوان یکی از مهم ترین عناصر محیط شهری سهم بسزایی در مطلوبیت و مطبوع سازی فضا از نظر شهروندان دارد . و از سویی استاندارد سازی مبلمان شهری منجر به افزایش کارایی این عناصر ، پایداری بیشتر مبلمان شهری و ارتقای سطح رضایت کاربران می شود . هدف اصلی تحقیق بررسی و ارزیابی مبلمان شهری سردشت می باشد . امروزه در شهرهای کشور طراحی نادرست مبلمان شهری کپی برداری از نمونه های غربی و مکان یابی ناصحیح این عناصر علاوه بر اغتشاش بصری موجب ناکارآمدی و تخریب هر چه سریع تر آن ها توسط عوامل جوی و انسانی شده است . این بحران در سال های اخیر موجب توجه برخی از مدیران و مسئولان و پژوهشگران شهری به این موضوع شده است . با این حال هنوز بخش اعظمی از مبلمان شهرهای کشور به طریقه ی صحیح و بر اساس ویژگی های محیطی طراحی نمی شوند . هر شهر با توجه به ویژگی های فرهنگی ، اجتماعی ، زیست محیطی و تاریخی خود نیازمند نوع خاصی از مبلمان شهری است (ملتی ۱۳۹۱ : ۶۴).

اصول عمده ای که در طراحی و استقرار انواع مبلمان شهری باید رعایت کرد به شرح زیر می باشد :

الف - همخوانی (تناسب) : یکی از اصول عمده در طراحی و استقرار مبلمان شهری ، رعایت همخوانی با محیط است که این امر برای واکنش به ویژگی ها و ماهیت وجودی مکان و نیز عملکرد موردنظر آن ضروری است .

ب - پاسخ به نیاز محیط : طرح باید متأثر از ویژگی ذاتی و هویت مکانی باشد . طرح موفق و ماندگار در بستر زمان و مکان ، طرحی پویا است که دائماً به نیازهای کاربران خود پاسخ می دهد . نیازهای عملکردی محل را برطرف می کند و خود را با ناملایمان و تنش های محیطی سازگار می نماید .

تعریف فضای شهری

فضای شهری صحنه ای است که فعالیت های عمومی زندگی شهری در آن ها به وقوع می پیوندند (بحرینی ، ۱۳۹۰ : ۳۱۳) فضاهای شهری توسط فرایندهای طبیعی نظام یافته و به وسیله ی انسان ، شرایط اجتماعی ، سیاسی و به طور کلی فرهنگی هر جامعه شکل می گیرد و شامل کلیه سازه های شهری از جمله میادین ، خیابان ها و سایر عناصر شهری است ، فضایی که به همه ی مردم اجازه می دهد که به آن دسترسی داشته باشند و در آن فعالیت کنند . (پاکزاد ، ۱۳۹۵ : ۸۱) فضای شهری در واقع چیزی نیست جزء فضای زندگی روزمره و شهروندان که روز به صورت آگاهانه و ناآگاهانه در طول راه از منزل تا محل کار ادراک می شود . (پاکزاد ، ۱۳۹۶ : ۳۲) همچنین فضای شهری ساختاری سازمان یافته و واجد نظم که به صورت بستری کالبدی برای فعالیت های انسانی درآمده و قابلیت حمل روابط اجتماعی و اهداف فرهنگی را دارا است . (شیخی ، ۱۳۹۰) فضای شهری به عنوان یکی از زیرمجموعه های مفهوم فضا ، از مقوله ی فضا مستثنی نیست ، بدین معنی که ابعاد اجتماعی و

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

فیزیکی شهر رابطه ای پویا با یکدیگر دارند. در واقع فضای شهری مشتمل بر دو فضای اجتماعی و فیزیکی می شود. (مدنی پور، ۱۳۸۹: ۴۸) یک فضای شهری را می توان بر مبنای رویکردهای مختلف محیطی، جغرافیایی، معماری و ... مطالعه و بررسی کرد. فضای شهری، عرصه ی ایفای نقش بازیگرانی است که هر یک به عنوان کنشگرانی از جامعه ی خود محسوب می شوند. نقش های مثبت و گاهی منفی، نقش های پر رنگ و گاهی کم رنگ، نقش های عام و گاهی خاص، فضای شهری به مفهوم صحنه ای است که فعالیت های عمومی زندگی شهری در آن ها به وقوع می پیوندند، خیابان ها، میداين و پارک های یک شهر فعالیت های انسانی را شکل می دهند. این فضاهای پویا در مقابل فضاهای ثابت و بی تحرک محل کار و سکونت اجزای اصلی و حیاتی یک شهر را تشکیل داده شبکه های حرکت، مراکز ارتباطی، و فضاهای عمومی بازی و تفریح را در شهر تأمین می کنند. (بحرینی، ۱۳۸۷: ۳۱۳) فضای شهری بستر مشترکی است که مردم فعالیت های کارکردی و مراسمی که پیوند دهنده ی اعضای جامعه است در آن انجام می دهند و صحنه ای است که بر روی آن نمایش زندگی جمعی، در معرض دید قرار می گیرد. فضای شهری فضایی است که در آن با غریبه ها سهیم هستیم، مردمی که در اقوام، دوستان یا همکار ما نیستند، فضایی است برای سیاست، مذهب، داد و ستد و ورزش، فضایی برای همزیستی مسالمت آمیز و برخورداری:

- شکل: حدود قابل رؤیت از مبلمان، دوره ظاهری مبلمان که قابل رؤیت باشد.

- بافت: میزان تخلخل، ناهمواری و یا صاف بودن سطح مبلمان و یا پوشش آن.

- تناسبات: نسبت ارتفاع به عرض و طول مبلمان، همچنین نسبت عرض به طول آن.

- ساختار: شناخت استخوان بندی اصلی و محورهای عمده در شکل مبلمان.

- اتصالات: نحوه ی اتصال قطعات مختلف یک مبلمان به یکدیگر (هم جنس و غیرهم جنس)

- همچنین مبلمان ویژگی های کلی دیگری هم چون:

- مکان قرارگیری (موقعیت)

- سبک و شیوه ساخت را شامل می باشند. (جهانشانه پاکزاد، ۱۳۹۵: ۹۲)

فضاهای شهری بخشی از فضاهای باز و عمومی شهرها هستند که به نوعی تبلور ماهیت زندگی جمعی می باشند، یعنی جایی که شهروندان در آن حضور دارند. در فضای شهری صحنه ای است که داستان زندگی جمعی در آن گشوده می شود. (کار، ۲۰۱۵) فضایی است که به همه ی مردم اجازه می دهد که به آن دسترسی داشته باشند و در آن فعالیت کنند. «در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شوند و برخوردهای از پیش تدوین نیافته به وقوع پیوندند و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم اختلاط یابند». (Lyneh, 2016: 709) این فضا می بایستی توسط یک نهاد عمومی اداره شود تا در جهت منافع عمومی و جامعه ی مدنی اداره و نیازهای آن تأمین شود. بنابراین شرط اساسی برای این که یک فضای عمومی، فضای شهری تلقی شود این است که در آن تعامل و تقابل اجتماعی صورت گیرد. پس آن دسته از نرم فضاها و سخت فضاها که بستر تعامل اجتماعی نیستند فضای شهری نامیده نمی شوند. منظور از نرم فضاها آن دسته از فضاهایی هستند که محیط و عناصر طبیعی در شکل دادن به آن ها غلبه دارند، مانند باغ ها و پارک ها و سخت فضاها، آن دسته از فضاهایی هستند که دارای بدنه های کاملاً مصنوعی می باشند و با ساختمان محصور شده اند. بیان این ویژگی (تعامل و تقابل اجتماعی در فضای شهری) برای برخی از متخصصین طراحی شهری در ایران این توهم را ایجاد کرده است که در حال حاضر ما فضای شهری نداریم و فضاهای عملی ما فضای شهری نیستند. اما در واقع نقاط قوت و ضعف آن ها هر چند که ضعیف و

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

مقطعی عمل می کنند دارای پتانسیل هایی هستند و با شناسایی نقاط قوت و ضعف آن ها و تقویت و تشویق زندگی جمعی قابل احیاء می باشند .

فضای شهری ، مصنوعی است سازمان یافته ، آراسته و واجد نظم که به صورت بستری برای فعالیت ها و رفتارهای انسانی عمل می نماید . انسان جزئی از فضایی است و با ارزش ها و هنجارهای خود به این فضا معنی می بخشد . الگوهای روابط اجتماعی ثابت نیستند و یک فضا با جایگزین شدن رابطه اجتماعی خاص ، چهره ی متفاوتی به خود می گیرد .

کاربرد عمومی فضاهای شهری ایجاد آرامش ، سرگرمی و محلی برای گردش ، فراهم آوردن ارتباط و زمینه معاشرت ، و امکان تردد می باشد . و از آنجایی که در عین حال هیچ تک عملکرد خاصی به آن ها مترتب نیست ، استعداد پذیرش تمام این کاربری ها را با هم یا به صورت گزینشی دارند .

به این ترتیب گزینه های متفاوتی برای انتخاب در اختیار فرد قرار داده ، به او اجازه می دهند در راستای تمایل خویش با تحمل حداقل فشارهای اجتماعی و اقتصادی گام بردارند (Lyneh , 2011: 108).

لذا وجود این فضاها برای پیشگیری از درماندگی ، افسردگی ، گوشه گیری و خشونت ، بسیار مؤثر و حتی ضروری است . وانگهی این فضاها می توانند موقعیتی برای رشد خلاقیت به وجود آورده و محیطی تفریحی و سازنده در یک مجموعه ی شهری باشند تا زمینه ای را فراهم سازند که هر انسانی برای درک موقعیت خود به آن نیاز دارد . چرا که درک انسان را از خودش و محیط پیرامونش بسط می دهند . در این فضاها فرد از طریق درگیر شدن در کنش های حساب نشده ، با خود و دنیای اطرافش ارتباط مستقیم تری برقرار می کند . (Lyneh, 2011: 109)

طراحی احجام نیز می بایست برای ساختار بخشیدن به فضاهای شهری در نظر گرفته شود تا ساختمان و فضا به طور مؤثر همزیستی داشته باشند . فضای شهری به عنوان گره ای از جوامع انسانی و تجمعی از مردم و اشیاء مادی از عناصر و اجزا مختلفی تشکیل شده است . به واقع در فضا رابط میان عناصر بوجود آورنده اش می باشد « ! پس برای تشخیص یک فضای شهری علاوه بر وجود عناصر تشکیل دهنده ، باید رابطه میان آن ها نیز برای خود ناظر قابل ادراک باشد و فرد بتواند از رابطه ی موجود ، ساختاری در ذهن خود ایجاد نماید . به این ترتیب فضای شهری هدفمند بوده و بستر رویدادهای تعریف شده ای خواهد گردید .

فضاهای عمومی شهری

امروزه نگاه به فضاهای عمومی شهری ، به عنوان یک ضرورت اساسی در برنامه های توسعه شهری ، حمایت از بازتولید این فضاها در تقویت وجهه ی فرهنگی - اجتماعی شهر دارد ، این در حالی است که به دلایل مختلف از جمله گرایش به زندگی خصوصی ، توسعه ی زندگی اطلاعاتی ، توسعه ی حومه نشینی و مشکلات ناشی از فرسودگی و ازدحام فضاهای درون شهرها و ... در دهه های قبل ، این فضاها اهمیت کمتری در الگوهای شهرسازی معاصر داشته اند . (رفیعیان ، سیغایی ، ۱۳۹۴) .

- فضاها شامل طیف گسترده ای از انواع فضاهای عمومی تا خصوصی می باشند . به عبارت دیگر هر فعالیت و رفتار ، حریم و قلمروی خاص خود را داراست ، و متقابلاً هر فضا دارای حریم و حرمت خود می باشد . نیازها چه مادی ، چه روحی و روانی ، بسته به خصوصیات خود در فضایی خصوصی و خلوت ، یا عمومی و گروهی برآورده می گردند . این فضاها در فرهنگ ، دارای سلسله مراتب خاص خود می باشند . فضاهای عمومی آن دسته از فضاها می باشند که در عموم شهروندان بدون نیاز به کنترل و ... حق ورود و خروج در آنان را دارند . فضاهایی چون خیابان ها ، پارک ها ، میادین ، بازارها و مساجد . این دسته از فضاها

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

به واسطه ی مقیاس عملکردی و همچنین طیف متنوع و گسترده ی مخاطبین خود دارای بیشترین سهم در حیات جمعی شهروندان می باشند. از اینرو ارتقاء کیفی این دسته از فضاها بیش از سایر انواع فضاها موجب ایجاد جامعه ی شهری سالم و شکوفا خواهد شد. به عبارت دیگر فضاهای عمومی شهری فضاهایی هستند که ما با غریبه ها شریک می شویم، مردمی که اقوام یا دوستان یا همکاران ما نیستند. آن ها فضایی برای فعالیت های سیاسی، اعمال مذهبی، تجارت، بازی و... هستند، فضایی برای همزیستی با صلح و برخوردهای غیرشخصی، شخصیت فضای عمومی، زندگی عمومی، فرهنگ شهر و زندگی روزمره ما را نشان داده و تنظیم می کند (ولسر، ۲۰۱۴) به عبارت دیگر تمامی بخش های بافت شهری که عموم به آن دسترسی فیزیکی دارند از میدان، خیابان و پارک یک شهر تا نمای بناهایی که آن ها را تعریف و محدود می کنند جزء فضاهای عمومی شهر محسوب می شوند. (بیاگرز، ۲۰۱۵).

لازم به ذکر است که شهروندان در انجام اعمالشان در فضاهای عمومی آزادی مطلق نداشته و تحت تأثیر هنجارها و قوانین جامعه می باشند.

فضاهای عمومی شهری موفق، با حضور مردم شخصیت می یابند، از این طریق کاراکتر این گونه فضاها از درون تقویت می شود. فضاهای عمومی اساساً محیط هایی هستند که در وقت لزوم مورد استفاده قرار می گیرند. مردم بایستی از این فضاها استفاده کنند در حالی که می توانند مکان های دیگری را نیز برای استفاده انتخاب کنند. اگر چنین فضاهایی باید پُر از جمعیت و زنده باشند راه حل این است که آن چه را که مردم به آن علاقه دارند در اطراف و درون خود گرد آورند. پروژه فضاهای عمومی (۱۹۹۹) چهار خصوصیت لازم برای موفقیت مکان های شهری را به شرح زیر مشخص کرده است: تصویر ذهنی و راحتی محیط، ارتباطات و دسترسی ها، فعالیت ها و کاربری ها و روابط اجتماعی (متیو کارمونا، تیم هیت، تراک و استیون تیسرل، ۲۰۱۷)

مونتگمری (۲۰۱۵: ۹۹) نکته ی کلیدی در موفقیت فضاهای عمومی شهری را در وجود یک «مبنای تعادل» شناسایی می کند. چنین فعالیت بایستی در عین ممکن بودن پیچیده نیز باشد. بدون حضور فعالیت های اقتصادی در سطوح و لایه های مختلف نمی توان فضای موفق شهری ایجاد کرد. از آن جا که تبادل فقط در فعالیت های تجاری خلاصه نمی شود، فضاهای عمومی شهر بایستی امکان ایجاد ارتباطات اجتماعی و فرهنگی را نیز فراهم آورند. مونتگمری یک سری شاخص های مطرح ارزنده بودن فضا را به شکل زیر ارائه می کند:

- میزان تنوع در کاربری های اصلی شامل مسکن
- نسبت حضور فعالیت های تجاری مستقل و محلی به خصوص مغازه ها؛
- الگوی ساعات کار و به خصوص وجود فعالیت های پرتحرک هنگام غرو و شب هنگام؛
- وجود فضاهایی از قبیل سینما، تئاتر، رستوران و چایخانه و دیگر مکان های اجتماعی فرهنگی به شکلی که خدمات مختلف را با قیمت ها و کیفیت های مناسب عرضه کنند؛
- اشکال مختلف کاربری های مخلوط به شکلی که بتواند سرمایه گذاری های کوچک را نیز تشویق کند و امکان رشد برای آنان فراهم آورد؛

- پیش بینی تأمین بناها و فضاهای ساخته شده در اندازه ها و قیمت های مختلف؛

- وجود خلاقیت و اعتماد به نفس در ایجاد معماری نوین به صورتی که انواع ساختمان ها با سبک ها و طرح های مختلف

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

حضور داشته باشند؛

- وجود نماهای فعال شهری و زندگی فعال شهری.

قلمرو فضای عمومی و فرضیه های مرتبط با زندگی عمومی مردم نیاز به تفکر و مراقه بیشتر دارد. معنای لفظ عمومی باید در برابر لفظ خصوصی درک شود. لوکاتیو - سایدریس و بنرجی می گویند (۲۰۱۴: ۱۷۵) زندگی عمومی شامل زمینه های اجتماعی نسبتاً باز و جهانی است و در مقابل لفظ زندگی خصوصی قرار دارد که صمیمی، آشنا، با سرپناه کنترل شده توسط فرد و قابل شراکت با افراد خانواده است. قلمرو فضاهای عمومی دارای ابعاد فیزیکی و اجتماعی است. قلمرو فیزیکی فضاهای عمومی به فضاهایی بر می گردد که به شکل شخصی و یا عمومی تملک شده، جریان زندگی عمومی و تعامل اجتماعی را آسان و آن را تأمین می کنند. فعالیت ها و حوادثی که در این فضاها و بسترها جریان دارد، قلمرو فرهنگی - اجتماعی فضاهای عمومی خوانده می شود.

قلمرو فضاهای عمومی که تحت عنوان بستری برای زندگی عموم مردم تعریف می شود شامل فضای عمومی است. این قلمرو به شکل ایده آل خود محل انجام تظاهرات سیاسی و گردهمایی محسوب می شود و مکانی خنثی برای تعامل اجتماعی، در آمیختن با گروه و برقراری ارتباط با دیگران است. در این قلمرو یادگیری امور اجتماعی، رشد فردی و تبادل اطلاعات صورت می گیرد (لوکاتیو - سایدریس و بنرجی، ۲۰۱۵: ۱۷۵). اگر چه در عمل این عملکردها به ندرت به طور کامل در قلمرو فضای عمومی شکل می گیرد، ارائه تعاریف مربوط به عملکردها در وضعیت ایده آل، معیارهایی به دست می دهد که به کمک آن ها می توان دریافت که تا چه حد قلمرو از وضعیت ایده آل خود فاصله دارد. بنرجی معتقد است که گر چه از نظر طراحان بیشتر زندگی عمومی در فضاهای عمومی شکل می گیرد، اما این زندگی عمومی در فضاهای خصوصی چون پارک های تفریحی، فضاهای تجاری کوچک، کافی شاپ ها، کتاب فروشی ها و سایر مکان های سوم نیز جریان دارد (بنرجی، ۲۰۱۶: ۱۹-۲۰).

فضاهای مبله شده

طبق نظر بایراکس، عناصر مبلمان شهری، واجد خصوصیتی هستند که برقراری ارتباط بین مردم را صورت می دهند و به فضا معنای کارکردی و زیبایی گونه می دهند. کمیات و کیفیات گوناگونی دارند که به منطقه هویت می بخشند و آن را تکمیل می کنند. بنابراین دلایل، عناصر مبلمان شهری اهمیت بسیاری نه فقط برای اهداف کارکردی دارند، بلکه همچنین به واسطه ی تأثیراتی که در باز احیای چشم اندازهای شهری دارند، مفید فایده می باشند (Bulat & Atabeyoglu, 2010: 24-32).

همان طور که در بسیاری از فضاهای شهری، انباشت و تراکم زیاد مبلمان شهری باعث کاهش و کم رنگ شدن هویت و شخصیت آن می گردد همان قدر هم تصور این که فضایی خالی از هر نوع مبلمان باشد، ما را به یاد کوچ و متروکه بودن فضا می اندازد و نشان بی توجهی به آن می باشد. (عراقچیان، ۱۳۹۵: ۱۵) به علاوه بکارگیری مناسب و اصولی مبلمان شهری موجب برقراری ارتباط منطقی بین فعالیت های هم سنخ، نظام دسترسی آن ها و خدمات دهی فضاها شده و نتایجی نظیر افزایش تعداد کاربران و استفاده ی بهینه از کاربری ها با توجه به عملکرد آن ها در پی خواهد داشت. (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۹۴: ۴۶).

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

در فضاهای مبله شده یکی از مسائل بسیار حائز اهمیت مکان یابی آن ها می باشد ، رعایت فاصله ی مناسب انواع مبلمان و همچنین دو نوع مشابه مبلمان از همدیگر می باشد . این فاصله نه باید آن چنان دور باشد که آسایش استفاده کنندگان را سلب کند و نه باید آن چنان نزدیک باشد که استفاده توأم از هر دو نوع ویا دو نوع مشابه را مشکل ساخته و علاوه بر ایجاد آسفتگی جدی ، حریم مورد نیاز برای استفاده از هر کدام را محدود نماید .

ضوابط طراحی فضاهای شهری

فضاهای شهری قسمتی از بافت شهری است که عموم مردم به آن دسترسی فیزیکی و بصری دارند و بستری است برای فعالیت های انسانی و برقراری تعاملات اجتماعی ، فضای شهری صفحه ای است که داستان زندگی جمعی در آن گشده می شود . فضاهای شهری در طول تاریخ بشر همواره عرصه ی کارکردهای اجتماعی بوده و بسیاری از فعالیت های وابسته به عرصه ی خصوصی مانند خانواده نیز به عرصه ی عمومی و فضاهای شهری سپرده شده است . بنابراین نه تنها همراه با سیرتحوّل جامعه عرصه ی عمومی شهری به طور روز افزونی پیچیده شده و گسترش می یابد ، بلکه فضاهای عمومی و شهری نیز به واسطه ی همین رابطه توسعه یافته اند و ما امروز با تنوعی از فضاهای عمومی و اجتماعی مواجهیم که کارکردهای اجتماعی در آن ها جاری است . از سوی دیگر فضاهای شهری به عنوان بستر مکانی کارکردهای اجتماعی در تسهیل این کارکردها نقش اساسی دارد . (امیرفرجامی ، ۱۳۹۶)

طراحی شهری معاصر با ترکیب سنت های قبلی ، همزمان به طراحی فضای شهری به مثابه کلیتی زیبایی شناسانه و نیز قرارگاهی رفتاری می پردازد . تمرکز طراحی شهری بر تنوع و فعالیت به ایجاد مکان های شهری موفق کمک می کند و به ویژه به این امر می پردازد که محیط کالبدی چگونه از کارکردها و اقدامات روی داده در آن پشتیبانی می کند . با این مفهوم طراحی فضای شهری به مثابه طراحی و مدیریت « قلمرو عمومی » مطرح می شود . « قلمرو عمومی » به عنوان وجه عمومی ساختمان ها ، فضاهای مابین جبهه های ورودی ، فعالیت های روی داده در این فضاها و مابین این فضاها و مدیریت این فعالیت ها تعریف می شود و تمامی این ها متأثر از کارکردهای خود ساختمان ها ، یعنی « قلمرو خصوصی » هستند . (گلیو ، ۲۰۱۰ : ۶۴) .

با روشن کردن حوزه ی عمل طراحی شهری ، بحث پیرامون نیاز کنونی به طراحی شهری ضرورت دارد . ایان بنتلی در نوشته اش در نیمه ی دوم دهه ی ۱۹۷۰ (۱۹۷۶) ، ظهور علاقه به طراحی شهری را ناشی از این عیوب می دید :

الف (محصول محیط شهری ؛ ب) فرایند توسعه ؛ ج) نقش حرفه در کنترل محصول آن . هر یک از این عیوب انواع مختلف پراکندگی و فقدان توجه به کلیت و کیفیت کلی محیط شهری را به دنبال می آورد .

ایجاد محیط شهری خوب و قلمرو جذاب عمومی فقط حق انحصاری متخصصان حرفه ای و حامیان آن ها نیست . چون طراحی شهری قابل انتزاع از زندگی روزمره مناطق شهری نیست ، تمامی کسانی که در ایجاد و کارکرد این مناطق دخیل اند ، در تضمین موفقیتش نقش دارند . بدین ترتیب ، گروه های زیادی شامل حکومت مرکزی و محلی ، جوامع محلی ، جامعه حرفه ای ، مستغلات سازان و سرمایه گذاران ، ساکنان و مصرف کنندگان ، عابران و نسل های آتی ، در ایجاد محیط ها و مکان های شهری دینفع اند . تمامی این گروه ها نفع و نقشی برای ایفا کردن در طراحی شهری دارند .

فضاهای شهری سنتی به عنوان شکل های کامل و مناسب شهری به جامانده از دوران قبل از عصر صنعتی و توسعه ی شهرنشینی به حساب می آیند . فرایند رشد شهرها در دوران قبل از صنعت به طور کلی به دو شکل ارگانیک و طراحی شده

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

تقسیم می شود. در بسیاری از شهرها رشد تدریجی دیده می شود و احداث ساختمان های جدید روی قطعات زمین موجود صورت می گرفته است. بافت های مسکونی برنامه ریزی شده که غالباً به شکل شبکه ای از خیابان های شطرنجی و منظم طراحی شده اند در بخش هایی از یونان توسط رومن ها ساخته شده اند و یا در قرون وسطی در شهرهای قلعه ای شکل فرانسه و در شهرهای دوران ادوارد اول در انگلستان مشاهده می شوند.

وجود برنامه ریزان و معماران حرفه ای که در مورد ساخت شهرها نظریه پردازی کرده و در باب چگونگی طراحی آن عقایدی را مطرح ساخته اند نهایتاً به جنبش رنسانس منجر شد که طراحی فضای شهر از شیوه خود به خودی خارج شده و به شکل یک اثر هنری مطرح گردید و کل شهر اثری بود که به صورت واحد و یکپارچه مشاهده شده و اجرا می گردد (گل، ۲۰۱۶: ۴۳).

پدیدار شدن یک سری از مسائل و مشکلات جدید شهری و شکل گیری امکانات نوین شهری باعث شده ایده ها و مفاهیم تازه ای در زمینه ی فضاهای شهری و طراحی آن از طریق نوگرایان دنبال شود. خیابان های سنتی، میدان ها و بلوک های شهری با بدنه های کم ارتفاع کنار گذارده شد و به جای آن سبک منطق گرایی که بر ایجاد عناصر مسطح و خطی راست گوشه تأکید داشت و در فضاهای سبز پارک مانند و باز استقرار می یافت رایج شد. فضاها به جای این که با بدنه ها و توده های ساختمانی محصور شوند به طور آزاد مابین ساختمان ها قرار می گرفتند (گایدیون، ۲۰۱۱).

«طراحی» در طراحی فضای شهری (فقط) یک فرایند «هنر» گونه نیست. بلکه فرایند تحقیق و تصمیم سازی است. طراحی فعالیتی خلاقانه، اکتشافی و حلال مشکل است که طی آن اهداف و تنگناها سنجیده و متعادل، مسائل و راه حل های ممکن کشف، و راه حل های بهینه اخذ می شوند. این فرایند، ارزش اجزای تشکیل دهنده ی مجزا را افزایش می دهد، به طوری که کل منتجه بزرگ تر از مجموع اجزا است. همه ی طراحی ها باید منطبق با ضوابط خاصی باشند. «استحکام، سودمندی، خوشایندی» را می توان به مثابه ضوابط طراحی شهری خوب در مفهوم طراحی محصول دید: استحکام به دستیابی به ضوابط فنی لازم مربوط می شود، سودمندی به جنبه های عملکردی بر می گردد؛ در حالی که خوشایندی حول جاذبه زیبایی شناختی است. این ضوابط را نمی توان در سلسله مراتبی از نظر اهمیت جای داد. طراحی خوب باید به همه ی آن ها همزمان دست یابد. در عصری که آگاهی از کمیابی منابع طبیعی در حال افزایش است، ضابطه ی چهارم «به صرفه بودن» را هم باید افزود، نه فقط به مفهوم مالی توجه به محدودیت های بودجه، بلکه در مفهوم وسیع تر به حداقل رساندن هزینه های محیطی. همه ی اقدامات «طراحی» از فرایند اساساً مشابهی پیروی می کنند. جان زاپل (۱۹۸۱) این فرایند را به صورت «مارپیچ طراحی» ترسیم می کند، فرایندی چرخه ای و تکرار شونده که در آن راه حل ها تدریجاً طی یک رشته جهش هایی خلاقانه یا «تغییرات مفهومی» پالایش می شوند. مسئله ای تعریف می شود که طراحی راه حل موقتاً، یک رشته راه حل ها - یا به طور معمول تر - رویکردها به راه حل برای آن می سازد. این راه حل ها با توجه به مسئله ی اصلی یا مجموعه اهداف، ارزیابی و سپس با آزمایش، کشف و جبران خطاها یا ایده های نامناسب، پالایش، بسط و اصلاح و یا کنار گذاشته می شوند. بنابراین طراحی فرایندی مداوم از امتحان - آزمون - تغییر است که متضمن تخیل (تفکر در مورد راه حل)، ارائه، ارزیابی و تخیل مجدد (بازبینی یا بسط راه حل های جایگزین) است. فرایند به سمت راه حل قابل قبول نهایی حرکت می کند تا این که زمانی در قلمرو پاسخ هایی قابل قبول، تصمیم برای انجام و اجرای پیشنهاد گرفته می شود. پیشنهادی هم بعداً طی فرایند اجرا تغییر یافته و اصلاح می شود.

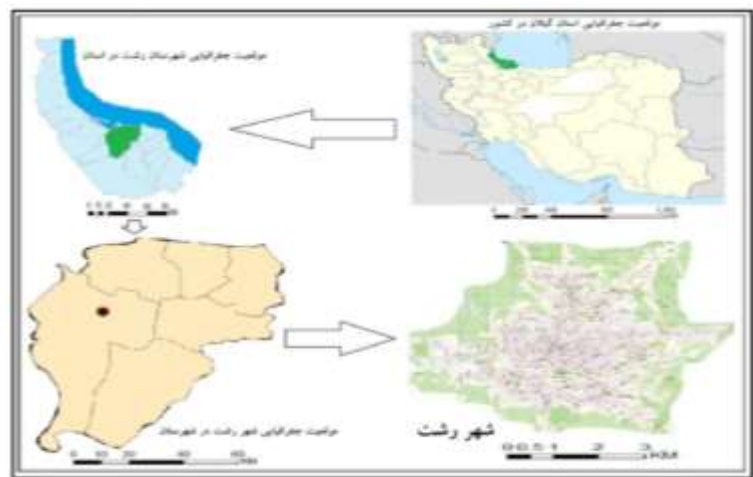
چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

اهمیت مکان یابی صحیح مبلمان شهری

بنیادی ترین و با اهمیت ترین اثر مکان یابی صحیح بر کیفیت مبلمان شهری، بالا بردن کارایی آن است. به عنوان مثال اگر در فضاهای شهری تعداد سطوح های زیاده کفای نبوده یا دور از دید باشند، افراد زیاده ها را در فضاهای شهری رها می کنند که علاوه بر ایجاد محیطی ناخوشایند، بهداشت عمومی را نیز به خطر می اندازند. یا اگر علایم و تابلوها به خصوص تابلوهای پراهمیت مانند تابلوهای راهنمایی در مکان مناسب استقرار نیابند، موجب بروز حادثه و به خطر افتادن جان کاربران خواهد شد. یکی دیگر از فواید مکان یابی صحیح مبلمان، مقابله با آثار سوء عوامل طبیعی محیط است. به عنوان مثال در مناطق گرمسیر که تابش شدید و طولانی مدت خورشید آزار دهنده است، می توان با استقرار انواع سایبان در فضاهای آفتاب گیر و باز شهری امکان رفاه عابرن را فراهم آورد (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۹۶: ۴۹). باید در نظر داشت عدم مکان یابی صحیح، ناهماهنگی و تضاد در فضاهای شهری را باعث شده و شهروندان به عنوان یک عامل زاید و اضافی با مبلمان برخورد نموده و موجب عدم آرامش خاطر آن ها می گردد. (خدابخشی، ۱۳۹۲: ۴۷).

معرفی قلمرو مورد مطالعه

شهر رشت در ۴۹ درجه و ۳۶ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۶ دقیقه عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد و مساحت آن حدود ۱۳۶ کیلومتر می باشد. این شهر از شمال به بخش خمام، از جنوب به دهستان لاکان، از غرب به صومعه سرا و از شرق به بخش کوچصفهان محدود می باشد. شهر رشت در وضع طبیعی خود جزء کوچکی از جلگه گیلان و دشت های جنوبی دریای خزر محسوب می شود. این جلگه که در دو حد جنوبی و شمالی خود بین کوه های البرز و نوار ساحلی قرار دارد، شهر رشت، بندر انزلی و لاهیجان را در بر گرفته است. رودخانه صیقلان رودبار (زرچوب یا سیاه رودبار) که یکی از شاخه های سفید رود است، از جهت خاور و شمال خاوری، و رودخانه گوهر رود که از کوه رضا لو چما چاء در جنوب رشت سر چشمه می گیرد، از جانب جنوب و باختر، شهر رشت را در میان گرفته اند این دو رودخانه در ۴/۵ کیلومتری شمال باختری رشت به هم پیوسته و سپس به نام پیر بازار روگا به مرداب میریزد. فاصله رشت از تهران ۳۲۵ کیلومتر است و از بندر انزلی ۳۰ کیلومتر است و با دو جاده آسفالت به این دو شهر مربوط می شود. رشت دارای فرودگاهی است که در ۵ کیلومتری شمال خاوری آن ساخته شده است.

موقعیت جغرافیایی شهر رشت

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

یافته های توصیفی

متغیر جنسیت:

کارشناسان تحقیق شامل ۲۷ نفر (۶۲/۸ درصد) مرد و ۱۶ نفر (۳۷/۲ درصد) زن می باشد.
توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت

متغیر جنس	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
مرد	۲۷	۶۲/۸	۶۲/۸	۶۲/۸
زن	۱۶	۳۷/۲	۳۷/۲	۱۰۰
جمع	۴۳	۱۰۰	۱۰۰	-

متغیر سن:

۶ نفر (۱۴ درصد) اعضای نمونه در گروه سنی ۲۰-۳۰ ساله، ۱۹ نفر (۴۴/۲ درصد) در گروه سنی ۳۱-۴۰ ساله، ۱۰ نفر (۲۳/۳ درصد) در گروه سنی ۴۱-۵۰ ساله و ۷ نفر (۱۶/۳ درصد) در گروه سنی بالای ۵۰ سال قرار دارند
توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن

متغیر سن	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
۲۰-۳۰ ساله	۶	۱۴	۱۴/۳	۱۴/۳
۳۱-۴۰ ساله	۱۹	۴۴/۲	۴۵/۲	۵۹/۵
۴۱-۵۰ ساله	۱۰	۲۳/۳	۲۳/۸	۸۳/۳
بالای ۵۰ سال	۷	۱۶/۳	۱۶/۷	۱۰۰
بی پاسخ	۱	۲/۳	-	-
جمع	۴۳	۱۰۰	۱۰۰	-

متغیر تحصیلات:

۱۶ نفر (۳۷/۲ درصد) از کارشناسان دارای مدرک لیسانس، ۱۹ نفر (۴۴/۲ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۸ نفر (۱۸/۶ درصد) دارای مدرک دکتری بوده اند (جدول ۴-۹).
توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات

متغیر سن	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
لیسانس	۱۶	۳۷/۲	۳۷/۲	۳۷/۲
فوق لیسانس	۱۹	۴۴/۲	۴۴/۲	۸۱/۴
دکتری	۸	۱۸/۶	۱۸/۶	۱۰۰
جمع	۴۳	۱۰۰	۱۰۰	-

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

تحلیل SWOT

جدول ماتریس عوامل خارجی (EFE) طراحی و ساماندهی مبلمان شهری بر منظر شهری

ردیف	فرصت ها	میانگین رتبه ای	ضریب اهمیت	امتیاز نهایی
01	مکان مناسب برای ارتقای تعاملات اجتماعی	2/65	0/064	0/169
02	مکانی برای ارتقای سلامت عمومی شهروندان	2/24	0/067	0/15
03	کاهش آلودگی و حفظ محیط زیست	2/02	0/074	0/149
04	امکان حضور اقشار مختلف جامعه مانند سالمندان و معلولان	2/55	0/065	0/165
05	هزینه پایین نگهداری مبلمان شهری در محدوده	2/77	0/072	0/199
06	استحکام و استاندارد بودن مبلمان و در نتیجه مقاوم بودن در برابر سوانح طبیعی	2/24	0/067	0/15
تهدیدات				
T1	عدم هماهنگی با فرهنگ محلی	2/36	0/065	0/153
T2	عدم استفاده از مصالح بومی	2/12	0/068	0/144
T3	عدم توجه به اقلیم منطقه	2/24	0/064	0/143
T4	تخریب مبلمان شهری و ایجاد محیط بصری نامناسب	2/45	0/068	0/166
T5	ضعف مبلمان شهری از لحاظ انتقال معنا و مفاهیم به شهروندان	2/87	0/089	0/255
T6	عدم نورپردازی نامناسب در معابر پیاده و افزایش جرم و جنایت و کاهش امنیت	2/32	0/075	0/174
T7	وجود دست فروشان در محدوده پیاده روها	2/9	0/085	0/246
T8	عدم مشارکت شهروندان در طراحی و مکانیابی مبلمان شهری	2/7	0/077	0/207
	جمع		1	2/47

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

نتایج تجزیه و تحلیل عوامل موثر خارجی نشان می دهد که مولفه ی هزینه پایین نگهداری مبلمان شهری در محدوده با میانگین رتبه ای ۲/۷۷ و امتیاز وزنی ۰/۱۹۹ مهم ترین فرصت محسوب می شود و مولفه ی مکان مناسب برای ارتقای تعاملات اجتماعی با میانگین رتبه ای ۲/۶۵ و امتیاز وزنی ۰/۱۶۹ در جایگاه دوم فرصت ها قرار دارد. در بخش تهدیدات، مولفه ی ضعف مبلمان شهری از لحاظ انتقال معنا و مفاهیم به شهروندان با میانگین رتبه ای ۲/۸۷ و امتیاز وزنی ۰/۲۵۵ مهمترین تهدید شناخته شده است و تهدید دوم وجود دست فروشان در محدوده پیاده روها با میانگین رتبه ای ۲/۹ و امتیاز وزنی ۰/۲۴۶ می باشد. جمع امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی خارجی ۲/۴۷ می باشد.

ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)

ماتریس ارزیابی عوامل داخلی، حاصل بررسی عوامل داخلی سیستم می باشد. این ماتریس، نقاط قوت و ضعف اصلی سیستم را تدوین و ارزیابی می نماید. همچنین برای شناسایی و ارزیابی روابط بین موضوعات مختلف، راهکارهایی ارائه می نماید (دیوید، ۱۳۸۳: ۳۶). در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی، می توان با طی پنج مرحله همانند ماتریس ارزیابی عوامل خارجی، این ماتریس را تهیه کرد. در ماتریس عوامل داخلی صرف نظر از تعداد عواملی که در این ماتریس گنجانده می شوند همانند ماتریس عوامل خارجی، جمع نمرات نهایی بین ۱ تا ۴ خواهد بود. اگر یک عامل داخلی یا خارجی به صورت همزمان دارای نقاط مثبت و منفی باشد، این عامل را باید دوبار در ماتریس مربوطه گنجانید و برای هر نوبت به آن ضریب و امتیاز داد) حکمت نیا و موسوی، ۱۳۹۲: ۳۱۰).

ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) تاثیر مبلمان شهری بر منظر شهری

امتیاز نهایی	ضریب اهمیت	میانگین رتبه ای	قوت ها	ردیف
۰/۱۵۳	۰/۰۵۳	۲/۸۸	همخوانی با محیط پیرامون	۱S
۰/۱۵	۰/۰۶۵	۲/۳	استفاده از تنوع رنگ	۲S
۰/۱۲	۰/۰۵۸	۲/۰۶	رعایت تناسبات بین عناصر مبلمان شهری	۳S
۰/۱۹۵	۰/۰۷۸	۲/۵	پیوستگی کامل بین محیط و فرهنگ محلی و مبلمان آن	۴S
۰/۱۹	۰/۰۷۲	۲/۶۴	مناسب بودن مبلمان شهری از لحاظ کمیت و کیفیت	۵S
۰/۱۵۹	۰/۰۶۷	۲/۳۷	رعایت تعادل و حفظ هویت مکانی در طراحی	۶S
۰/۱۸۹	۰/۰۷۳	۲/۶	عدم یک شکل کردن مبلمان جهت ایجاد وجه تمایز مسیرها	۷S
۰/۱۷۹	۰/۰۷۱	۲/۵۲	تجهیزات اطلاع رسانی	۸S
۰/۱۵۲	۰/۰۶۶	۲/۳	داشتن سرپناه مانند ایستگاه اتوبوس	۹S
			ضعف ها	
۰/۱۹۲	۰/۰۷۴	۲/۶	کیفیت طراحی نامناسب	۱W
۰/۱۱۸	۰/۰۵۸	۲/۰۴	گلکاری نامناسب در حاشیه خیابان	۲W
۰/۱۶۴	۰/۰۷۲	۲/۲۸	عدم تناسب مبلمان شهری با کل مجموعه	۳W

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

۰/۱۳۱	۰/۰۶۵	۲/۰۲	۴W ضعف از لحاظ زیبایی شناختی
۰/۱۳۴	۰/۰۶۴	۲/۰۹	۵W مکانیابی نامناسب مبلمان شهری
۰/۱۳۸	۰/۰۶۶	۲/۱	۶W کم شدن عرض پیاده رو به خاطر وجود اجناس مغازه داران
۲/۳۶۴	۱		جمع

نتایج تجزیه و تحلیل ماتریس عوامل داخلی نشان می دهد که پیوستگی کامل بین محیط و فرهنگ محلی و مبلمان آن با میانگین رتبه ای ۲/۵ و امتیاز وزنی ۰/۱۹۵ به عنوان مهمترین نقطه ی قوت سیستم ارزیابی شده است و مولفه ی استفاده از تنوع رنگ با میانگین رتبه ای ۲/۳ و امتیاز وزنی ۰/۱۵ کم اهمیت ترین نقطه ی قوت معرفی شده است. در بخش ضعف های سیستم، مولفه ی کیفیت طراحی نامناسب با میانگین رتبه ای ۲/۶ و امتیاز وزنی ۰/۱۹۲ مهمترین نقطه ضعف داخلی می باشد و مولفه ی گلکاری نامناسب در حاشیه خیابان با میانگین رتبه ای ۲/۰۴ و امتیاز وزنی ۰/۱۱۸ به عنوان کم اهمیت ترین نقطه ضعف داخلی ارزیابی شده است.

تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS)

با توجه به جدول تجزیه و تحلیل عوامل خارجی و داخلی، می توان جدول خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک را استخراج کرد. با کمک این جدول می توان عوامل استراتژیک مجموعه را خلاصه کرد. فردی که تصمیمات استراتژیک اتخاذ می کند با توجه به جدول (SFAS) این فرصت را دارد که کلیه ی عوامل T.O.W.S را به تعداد عامل کمتری محدود کند. این کار با بررسی دوباره وزن های هر یک از جداول EFE و IFE انجام می گیرد. در واقع سنگین ترین عوامل موجود در این دو جدول از حیث وزن، باید به جدول تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک منتقل شوند (هانگر و ویلن، ۱۳۸۶ به نقل از حکمت نیا و موسوی، ۱۳۹۲:۳۱۱).

نتایج تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک SFAS

برنامه ریزی			امتیاز وزنی	ضرب اهمیت	میانگن رتبه ای	عوامل استراتژیک
بلند مدت	میان مدت	کوتاه مدت				
*	*		۰/۱۹۵	۰/۰۷۸	۲/۵	۱ پیوستگی کامل بین محیط و فرهنگ محلی و مبلمان آن
	*		۰/۱۹	۰/۰۷۲	۲/۶۴	۲ مناسب بودن مبلمان شهری از لحاظ کمیت و کیفیت
*	*	*	۰/۱۸۹	۰/۰۷۳	۲/۶	۳ عدم یک شکل کردن مبلمان جهت ایجاد وجه تمایز مسیرها
*			۰/۱۹۲	۰/۰۷۴	۲/۶	۱W کیفیت طراحی نامناسب

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

*		*	۰/۱۶۴	۰/۰۷۲	۲/۲۸	W۲ عدم تناسب مبلمان شهری با کل مجموعه
*	*		۰/۱۳۸	۰/۰۶۶	۲/۱	W۳ کم شدن عرض پیاده رو به خاطر وجود اجناس مغازه داران
*	*		۰/۱۹۹	۰/۰۷۲	۲/۷۷	O۱ هزینه پایین نگهداری مبلمان شهری در محدوده
*	*	*	۰/۱۶۹	۰/۰۶۴	۲/۶۵	O۲ مکان مناسب برای ارتقای تعاملات اجتماعی
*	*	*	۰/۱۶۵	۰/۰۶۵	۲/۵۵	O۳ امکان حضور اقشار مختلف جامعه مانند سالمندان و معلولان
	*	*	۰/۲۵۵	۰/۰۸۹	۲/۸۷	T۱ ضعف مبلمان شهری از لحاظ انتقال معنا و مفاهیم به شهروندان
	*	*	۰/۲۴۶	۰/۰۸۵	۲/۹	T۲ وجود دست فروشان در محدوده پیاده روها
	*	*	۰/۲۰۷	۰/۰۷۷	۲/۷	T۳ عدم مشارکت شهروندان در طراحی و مکانیابی مبلمان شهری

ماتریس تهدیدات، فرصت ها، قوت ها و ضعف ها (SWOT)

این ماتریس یکی از ابزارهای بسیار مهم در فرآیند تدوین راهبرد است. که به وسیله ی آن اطلاعات مقایسه می شود. به علاوه با استفاده از این ماتریس، امکان تدوین چهار انتخاب یا استراتژی متفاوت از نظر درجه کنشگری های متفاوت در فضا فراهم می شود. البته در جریان عمل برخی از استراتژی ها با یکدیگر همپوشانی داشته و یا به طور همزمان و هماهنگ با یکدیگر به اجرا در می آیند.

۱- استراتژی های رقابتی، تهاجمی (SO): محقق با استفاده از نقاط قوت داخلی تلاش می کند از فرصت های خارج بهره برداری نماید (کدیور و موسوی، ۱۳۹۱: ۷۰). در این راهبردها تمرکز بر حداکثر- حداکثر نقاط قوت درونی و فرصت های بیرونی استوار است که اصولاً تمام سیستم ها خواهان چنین وضعیتی هستند که قادر باشند همزمان قوت و فرصت های خود را به حداکثر برسانند. بر خلاف راهبرد دفاعی که یک راه حل واکنشی است راهبرد تهاجمی یک راه حل کنشگر است. در چنین وضعیتی سازمان با استفاده از نقاط قوت خویش برای گسترش بازار تولیدات و خدمات خودگام بر می دارد (گلکار، ۱۳۸۴: ۵۳)

۲- استراتژی های اقتضایی یا تنوع (ST): این راهبرد مبتنی بر حداکثر-حداقل در تنوع بخشی بر نقاط قوت درونی و تهدیدات بیرونی متمرکز بوده و بر پایه ی بهره گرفتن از قوت های سیستم برای مقابله با تهدیدات تدوین می شود و هدف آن به حداکثر رساندن نقاط قوت و به حداقل رساندن تهدیدات است.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

۳- استرژئی های تدافعی (WT): در این صورت محقق سعی می کند نقاط ضعف داخلی را کاهش و از تهدیدات ناشی از محیط خارج نیز پرهیز نماید. به عبارتی هدف کلی راهبرد تدافعی یا حداقل- حداقل، که به راهبرد بقا نیز شهرت دارد، کاهش ضعف های سیستم برای کاستن و خنثی سازی تهدیدها است. در این راهبرد تأکید بر رفع آسیب پذیری منطقه ی مورد مطالعه می باشد.

۴- راهبردهای بازنگری یا انطباقی (WO): راهبرد انطباقی یا راهبرد حداقل- حداکثر تلاش دارد تا با کاستن از ضعف ها بتواند حداکثر استفاده را از فرصت های موجود ببرد. یک سازمان ممکن است در محیط خارجی خود متوجه وجود فرصت هایی شود ولی به واسطه ی ضعف های سازمانی خود قادر به بهره برداری از آن نباشد. در چنین شرایطی اتخاذ راهبرد انطباقی می تواند امکان استفاده از فرصت را فراهم آورد.

ماتریس swot

تهدیدها (T)	فرصت ها (O)	تحلیل SWOT
T1 عدم هماهنگی با فرهنگ محلی	O1 مکان مناسب برای ارتقای تعاملات اجتماعی	
T2 عدم استفاده از مصالح بومی	O2 مکانی برای ارتقای سلامت عمومی شهروندان	
T3 عدم توجه به اقلیم منطقه	O3 کاهش آلودگی و حفظ محیط زیست	
T4 تخریب مبلمان شهری و ایجاد محیط بصری نامناسب	O4 امکان حضور اقشار مختلف جامعه مانند سالمندان و معلولان	
T5 ضعف مبلمان شهری از لحاظ انتقال معنا و مفاهیم به شهروندان	O5 هزینه پایین نگهداری مبلمان شهری در محدوده	
T6 عدم نورپردازی نامناسب در معابر پیاده و افزایش جرم و جنایت و کاهش امنیت	O6 استحکام و استاندارد بودن مبلمان و در نتیجه مقاوم بودن در برابر سوانح طبیعی	
T7 وجود دست فروشان در محدوده پیاده روها		
T8 عدم مشارکت شهروندان در طراحی و مکانیابی مبلمان شهری		

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

نقاط قوت (S)	راهبردهای رقابتی (SO)	راهبردهای تنوع (ST)
S1 استفاده از تنوع رنگ	SO1 طراحی مبلمان شهری متناسب با نیازهای اقشار مختلف جامعه	ST1 استفاده از نظرات شهروندان در طراحی و مکانیابی مبلمان شهری
S2 همخوانی با محیط پیرامون	SO2 انطباق طراحی مبلمان شهری با هویت محلی	ST2 استفاده از مصالح مقاوم در ساخت مبلمان شهری برای جلوگیری از تخریب گرایبی
S3 رعایت تناسبات بین عناصر مبلمان شهری	SO3 توجه به سازگاری با محیط زیست در طراحی مبلمان شهری	ST3 استفاده از روش های طراحی خلاقانه و متناسب با محیط در طراحی، ساخت و نصب مبلمان شهری
S4 پیوستگی کامل بین محیط و فرهنگ محلی و مبلمان آن		
S5 مناسب بودن مبلمان شهری از لحاظ کمیت و کیفیت		
S6 رعایت تعادل و حفظ هویت مکانی در طراحی		
S7 عدم یک شکل کردن مبلمان جهت ایجاد وجه تمایز مسیرها		
S8 تجهیزیات اطلاع رسانی		
S9 داشتن سرپناه مانند ایستگاه اتوبوس		
نقاط ضعف (W)	راهبردهای بازنگری (WO)	راهبردهای تدافعی (WT)
W1 کیفیت طراحی نامناسب	WO1 امکان طراحی فضایی زنده و پویا با توجه به بعد زیبایی شناختی	WT1 ساماندهی دستفروشان در مکانی خاص و تدوین قوانین در این رابطه
W2 گلکاری نامناسب در حاشیه خیابان	WO2 ایجاد زمینه تعامل شهروندان در فضای شهری	WT2 بهسازی مسیر پیاده روها با نورپردازی مناسب جهت افزایش امنیت
W3 عدم تناسب مبلمان شهری با کل مجموعه	WO3 توجه به کیفیت رنگ ها در فضای شهری	WT3 مناسب سازی پیاده روها و مسیرهای دسترسی جهت حضور معلولان، کودکان و سالمندان
W4 ضعف از لحاظ زیبایی شناختی		
W5 مکانیابی نامناسب مبلمان شهری		
W6 کم شدن عرض پیاده رو به خاطر وجود اجناس مغازه داراها		

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

ماتریس داخلی و خارجی (IF)

ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی، بخش های مختلف سیستم راه صورت نمودار در ۹ قسمت جداگانه قرار می دهد (شکل). بررسی های قبل و بعد از تهیه ی ماتریس چنین امکاناتی را به وجود می آورد که اثرات مورد انتظار تصمیمات استراتژیک ر سیستم پیش بینی گردد. ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی براساس استقرار داده ها د دو بعد اصلی کل می گیرد:

(ا) جمع امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی که بر روی محور X ها نشان داده می شود.

(ب) جمع امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی که بر روی محور Y ها نوشته می شود.

در ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی، جمع امتیاز نهایی عوامل داخلی بر روی محور Xها، چنانچه در محدوده ای از ۱ تا ۱/۹۹ قرار گیرد، نشان دهنده ی ضعف داخلی سیستم است. امتیازهای ۲ تا ۲/۹۹ نشان از قرارگیری سیستم در وضع متوسط دارد و بالاخره امتیازهای ۳ تا ۴ بیانگر قوت سیستم است. به همین شیوه جمع امتیاز نهایی عوامل خارجی بر روی محور Yها از ۱ تا ۱/۹۹ بیانگر ضعف سیستم، امتیازهای ۲ تا ۲/۹۹ بیانگر این واقعیت است که سیستم در وضع متوسط قرار داشته و نهایتا امتیازهای ۳ تا ۴ بیانگر قرار گرفتن سیستم در وضع عالی است. ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی را می توان به سه ناحیه ی عمده تقسیم کرده و برای هر یک از نواحی استراتژی های متفاوتی استفاده نمود. نخست، برای بخش هایی که در خانه های ۱، ۲ یا ۴ (از بالا و از چپ به راست) قرار می گیرند می توان استراتژی هایی را به اجرا درآورد که موجب شناخت و رشد شوند. در این واحدها باید استراتژی تمرکز متضمن رسوخ در بازار، توسعه ی بازار و توسعه ی محصول به اجرا درآورد. به علاوه، می توان استراتژی های مبتنی بر یکپارچگی عمودی به بالا، یکپارچگی عمودی به پایین و یکپارچگی افقی را به اجرا درآورد که مناسب ترین استراتژی می باشند.

دوم برای واحدهایی از سیستم که در خانه های ۳، ۵ یا ۷ قرار می گیرند، باید استراتژی های حفظ و نگهداری وضع موجود مورد توجه قرار گیرد. در این واحدها، باید استراتژی رسوخ در بازار و توسعه ی محصول اتخاذ گردد. سوم برای واحدهای مستقر در خانه های ۸، ۶ و ۹، باید استراتژی های برداشت محصول یا رها کردن به اجرا درآید.

نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE)	نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)		
	ضعیف ۱-۱/۹۹	متوسط ۲-۲/۹۹	قوی ۳-۴
قوی ۳-۳	III	II	I
متوسط ۲-۲/۹۹	VI	V	IV
ضعیف ۱-۱/۹۹	IX	VIII	VII

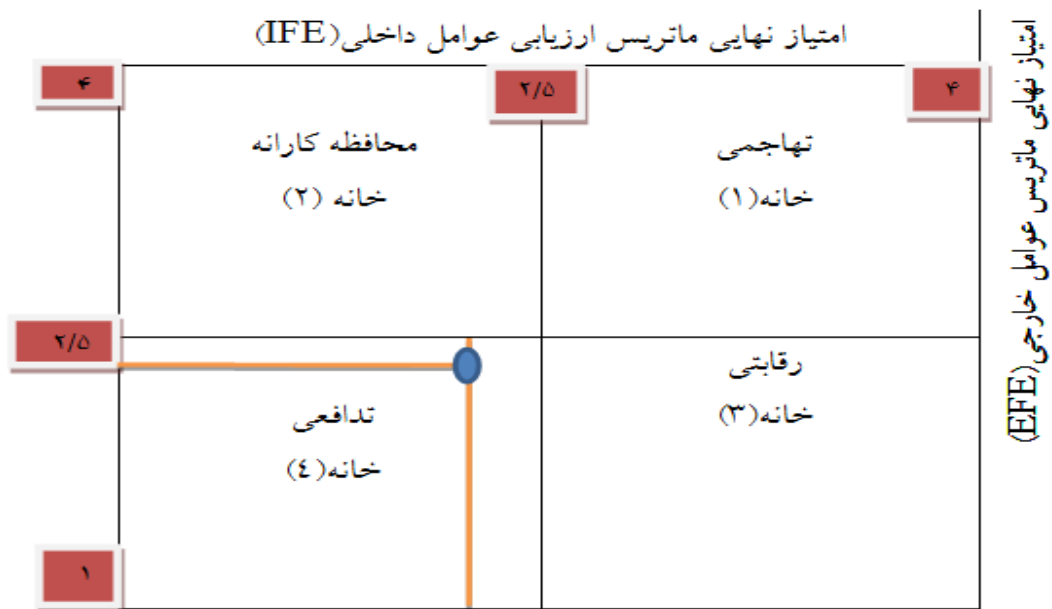

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

نتایج ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی (IF) نشان می دهد که استراتژی های تدوین شده باید حافظ وضع موجود باشد. چون مقدار ماتریس ارزیابی داخلی و خارجی از میانگین ۲/۵ پایین تر است، بنابراین وضعیت سیستم متوسط رو به پایین است. یعنی سیستم نتوانسته است از قوتها استفاده کرده و از ضعف های خود بکاهد، همچنین نتوانسته است از فرصت های بیرونی به طور مطلوب بهره بگیرد و از تهدیدهای خارجی دوری کند.

ماتریس چهارخانه ی داخلی و خارجی استراتژی قابل اجرا راه استراتژی تدافعی (WT) معرفی می کند، به عبارتی از آنجایی که عوامل داخلی و خارجی سیستم مدیریتی در حد متوسط رو به ضعیف قرار دارند، اولین استراتژی حفظ وضع موجود است، یعنی ابتدا هدف، بقای سیستم و رفع آسیب پذیری بیشتر است. در کنار آن، می توان به استراتژی محافظه کارانه با راهبرد WO و ST توجه نمود.

ماتریس چهارخانه ی داخلی و خارجی استراتژی قابل اجرا

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

آزمون فرضیات

فرضیه اول: دسترسی به مبلمان شهری موجب سلامت روانی و جسمانی شهروندان می گردد. برای آزمون فرضیه ی اول از روش رگرسیون ساده (دو متغیره) استفاده شده است.

متغیرهای وارد شده/حذف شده a

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای حذف شده	روش
۱	دسترسی به مبلمان شهری	-	همزمان

a. Dependent Variable: سلامت روانی و جسمانی شهروندان

برای ورود متغیرهای رگرسیونی به مدل، ۵ روش وجود دارد که محقق بسته به هدف خود می تواند از یکی از این ۵ روش استفاده نماید. در این پژوهش، از روش همزمان استفاده شده است

خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد
۱	۰/۴۶۳ ^a	۰/۲۱۴	۰/۱۹۵	۱/۱۶۲۶

a. Predictors(Constant): دسترسی به مبلمان شهری

جدول خلاصه ی آماره های مربوط به برازش مدل را نشان می دهد. تعداد مدل تشکیل دهنده در این فرضیه برابر یک می باشد. ضریب همبستگی چندگانه برابر ۰/۴۶۳ می باشد که مقدار همبستگی بین مجموعه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته را نشان می دهد. ضریب تعیین با مقدر ۰/۲۱۴ میزان تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل را نشان می دهد. اشکال ضریب تعیین این است که میزان موفقیت مدل را بیش از اندازه برآورد می کند و کم تر تعداد متغیرهای مستقل و همین طور حجم نمونه را در نظر می گیرد. همچنین، ضریب تعیین تعداد درجات آزادی را به حساب نمی آورد. از این رو برخی آماردانان ترجیح می دهند تا از شاخص دیگری به نام ضریب تعیین تعدیل شده استفاده کنند. البته برخی نیز معتقدند که ضریب تعیین تعدیل شده میزان ضریب تعیین را که برای نمونه محاسبه شده است، اصلاح و تعدیل می کند و به کل جامعه تعمیم می دهد. در جدول شماره ۵-۲ مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۱۹۵ می باشد که نشان می دهد متغیرمستقل توانسته است، ۱۹/۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته سلامت جسمی و روانی شهروندان را تبیین نمایند.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

جدول تحلیل واریانس (ANOVA)

سطح معنی داری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۲	۱۱/۱۶۸	۳۸/۷۹۲	۱	۱۵/۰۹۵	منبع رگرسیون
		۳/۳۷۷	۴۱	۵۵/۴۱۷	منبع باقی مانده
		-	۴۲	۷۰/۵۱۲	کل

(۱۱/۱۶۸) در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنادار است که مدل تحقیق را مدل خوبی F جدول نشان می دهد که مقدار ارزیابی می کند.

جدول ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر مستقل بر متغیر سلامت جسمی و روانی شهروندان

سطح معنی داری	t	ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد نشده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	B	
۰/۰۰۶	۲/۹۳	-	۰/۴۶۷	۱/۳۶۹	عرض از مبدأ
۰/۰۰۲	۳/۳۴۲	۰/۴۶۳	۰/۱۵۱	۰/۵۰۵	دسترسی به مبلمان شهری

جدول نشان دهنده ی ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر مستقل بر متغیر وابسته می باشد. اولین آمار ای که در این جدول به چشم می خورد، عدد ثابت است که همان عرض از مبدأ است و میزان متغیر وابسته را بدون دخالت متغیرهای مستقل نشان می دهد.

(و ۲) ضرایب رگرسیونی استاندارد شده یا B ضرایب تأثیر رگرسیون دو دسته اند: (۱) ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد نشده) بتا.

ضرایب رگرسیونی استاندارد شده به ما کمک می کند تا سهم نسبی متغیر مستقل را در تبیین تغییرات متغیر وابسته نشان دهیم.

اهمیت نسبی حضور هر متغیر مستقل در مدل را نشان می دهد. برای اینکه تشخیص دهیم کدام متغیرها تأثیر آماری t آماره نگاه کنیم. معمولاً هرگاه قدر مطلق مقدار این آماره برای متغیری t معناداری بر متغیر وابسته داشتند، می توانیم به مقدار بزرگتر از عدد ۲/۳۳ باشد، سطح خطای آن نیز کوچک تر از ۰/۰۱ یا ۰/۰۵ بوده و در نتیجه خواهیم گفت که متغیر مورد نظر تأثیر آماری معنی داری در تبیین تغییرات متغیر وابسته داشته است.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

در جدول بالا تاثیر متغیر مستقل دسترسی به مبلمان شهری بر سلامت جسمی و روانی شهروندان در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ و با اطمینان ۰/۹۹ معنادار است. مقدار ضریب بتای آن برابر ۰/۴۶۳ می باشد. بنابراین فرضیه تحقیق تایید می گردد.

فرضیه دوم: دسترسی به مبلمان شهری باعث ارتقای تعاملات اجتماعی شهروندان می گردد. تعداد مدل تشکیل دهنده در این فرضیه برابر یک می باشد. ضریب همبستگی چندگانه برابر ۰/۷۷۶ می باشد که مقدار همبستگی بین مجموعه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته را نشان می دهد. ضریب تعیین با مقدار ۰/۶۰۲ میزان تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل را نشان می دهد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۵۹۲ است که بیانگر آن است که ۵۹/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته ارتقای تعاملات اجتماعی توسط متغیر مستقل دسترسی به مبلمان شهری تبیین می گردد
خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد
۱	۰/۷۷۶ ^a	۰/۶۰۲	۰/۵۹۲	۰/۶۲۳۴۷

a. Predictors(Constant): دسترسی به مبلمان شهری

تحلیل واریانس (ANOVA)

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری
۱	۲۴/۱۰۹	۱	۲۴/۱۰۹	۶۲/۰۲۴	۰/۰۰۰
	۱۵/۹۳۷	۴۱	۰/۳۸۹		
	۴۰/۰۴۷	۴۲	-		
	منبع رگرسیون				
	منبع باقی مانده				
	کل				

(۶۲/۰۲۴) در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنادار است که نشان میدهد مدل تحقیق، مدل مناسبی است F مقدار

جدول ضرایب تاثیر رگرسیونی متغیر مستقل بر متغیر ارتقای تعاملات اجتماعی شهروندان

مدل	ضرایب تاثیر رگرسیونی استاندارد نشده	ضرایب تاثیر رگرسیونی استاندارد شده	t	سطح معنی داری
۱	B	بتا		
	خطای استاندارد			
	۰/۸۰۲	-	۳/۲	۰/۰۰۳
	۰/۶۳۸	۰/۷۷۶	۷/۸۷۶	۰/۰۰۰

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

در جدول تاثیر متغیر مستقل دسترسی به مبلمان شهری بر ارتقای تعاملات اجتماعی شهروندان در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ و با اطمینان ۰/۹۹ معنادار است. مقدار ضریب بتای آن برابر ۰/۷۷۶ می باشد. بنابراین فرضیه تحقیق تایید می گردد.

فرضیه سوم: دسترسی به مبلمان شهری موجب رضایت شهروندان از محیط کالبدی می گردد.

ضریب همبستگی چند گانه در فرضیه ی سوم برابر ۰/۳۹۷ و مقدار ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۱۳۷ است. در نتیجه مقدار ۱۳/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تبیین شده است و ۸۶/۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته مربوط به عواملی خارج از مدل تحقیق می باشد و رضایت از محیط کالبدی وابستگی کمی به دسترسی به مبلمان شهری دارد و افزایش این رضایتمندی را باید در شاخصهای دیگری جستجو کرد.

خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد
۱	۰/۳۹۷ ^a	۰/۱۵۸	۰/۱۳۷	۱/۱۵۰۹۲

a. Predictors(Constant): دسترسی به مبلمان شهری

در سطح خطا کمتر از ۰/۰۱ مدل تحقیق شامل متغیر مستقل دسترسی به مبلمان F طبق خروجی جدول ۵-۸ و معناداری شهری و رضایت از محیط کالبدی مدل مناسبی است.

تحلیل واریانس (ANOVA)

سطح معنی داری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۸	۷/۶۶۷	۱۰/۱۵۵	۱	۱۰/۱۵۵	منبع رگرسیون
		۱/۳۲۵	۴۱	۵۴/۳۱۰	منبع باقی مانده
		-	۴۲	۶۴/۴۶۵	کل

متغیر دسترسی به مبلمان شهری بر میزان رضایت از محیط کالبدی تاثیر مثبت و معناداری دارد. ضریب استاندارد شده این مدل برابر ۰/۳۹۷ است که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ و با اطمینان ۰/۹۹ معنادار است. بنابراین فرض تحقیق تایید شده است.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر مستقل بر متغیر رضایت از محیط کالبدی

مدل	ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد نشده	خطای استاندارد	بتا	t	سطح معنی داری				
					ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد شده				
۱	B	خطای استاندارد	بتا	t	عرض از مبدأ				
					۲/۲۳۳	۰/۴۶۳	-	۴/۸۲۸	۰/۰۰۰
					۰/۴۱۴	۰/۱۵	۰/۳۹۷	۲/۷۶۹	۰/۰۰۸
					دسترسی به مبلمان شهری				

نتیجه گیری

- ۱- مبلمان شهری باید زیبایی بصری محیط را به دنبال داشته باشد
 - ۲- خدمات شهری و عناصر آن باید دارای چیدمانی باشد که علاوه بر کاربری و خدمات رسانی مناسب، آرامش روحی و روانی ساکنان را نیز فراهم کند
 - ۳- مبلمان شهری باید به گونه ای طراحی شود که امکان استفاده برای همه ی اقشار جامعه ام از: زن، مرد، پیر، جوان، معلول و جانباز ... فراهم آید.
 - ۴- برای داشتن مبلمان و خدمات شهری خوب می توان با سلیقه و طراحی صحیح، هنرمندانه از امکانات محلی و مصالح بومی بهره ی لازم را برد.
 - ۵- در طراحی مبلمان شهری، باید به نکات ظریف هنری از جمله جنس مصالح، رنگ ها و مسائل اقلیمی توجه ویژه داشته، بهره ی لازم را برد.
- پیشنهادها
- با توجه به موارد ذکر شده و بررسی های به عمل آمده و مطالعات میدانی پیشنهادات و راهکار های مد نظر به شرح ذیل می باشد.

تحقیق، مطالعه و نیاز سنجی در رابطه با طراحی، نصب و مکانیابی و تجهیزات شهری مکان یابی مناسب عناصر شهری با توجه به جمعیت و نیاز مورد استفاده استفاده از نیمکت در این معابر که می تواند به صورت مبلمان چند منظوره باشد احداث آبخوری با رعایت ارگونومی و مسایل بهداشتی استفاده از ستون های تبلیغاتی بجای داربست های فلزی استفاده از مبلمان چندمنظوره جهت صرفه جویی اقتصادی و نیاز کمتر به فضا در طراحی ها توجه ویژه به معلولان جهت استفاده بهینه این افراد از این عناصر شهری لحاظ گردد لحاظ نمودن فرهنگ و آداب و رسوم مردم در برنامه ریزی زیباسازی شهری تفکیک مبلمان بازی برای گروه های مختلف سنی . -ایجاد تسهیلات در امر دسترسی کودکان به مبلمان بازی توجه به نور پردازی فضاهای شهری ضمن در نظر گرفتن مصرف انرژی و استفاده از انرژی های پایدار استفاده از مصالح تجدید پذیر و پایدار در طراحی و ساخت مبلمان و تجهیزات شهری مکان یابی انواع مبلمان شهری در نقاط مختلف با دسترسی آسان.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

رعایت فواصل مناسب در استقرار انواع مبلمان با توجه به شرایط محیط و میزان استفاده ی کاربران.
به کارگیری مناسب ترین رویه ها و فناوری های موجود برای مکانیابی مبلمان شهری برای بهبود کیفیت محیط شهری.
فرهنگسازی در بین شهروندان در جهت بهبود، زیبایی و طراحی مناسب مبلمان شهری.
ارائه راهکارهایی جهت افزایش مشارکت مردم در بهبود عملکرد مدیریت شهری در زمینه مبلمان و محیط شهری.
بررسی پیامدهای رضایت و نارضایتی شهروندان در رابطه با کیفیت محیط و مبلمان شهری
پژوهش در زمینه مشکلات اجرایی در ارتباط با عناصر مبلمان شهری در سطح محدوده.

منابع:

- ۱- زندیه، مهدی (۱۳۸۴)، هویت بخشی به سیما وکالبد شهر قزوین، (طرح تحقیقاتی)، شهرداری قزوین، قزوین
- ۲- قریب، فریدون (۱۳۸۲)، شبکه ی ارتباطی در طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- ۳- رحمانی، جواد، (۱۳۸۰)، اثاثه شهری، پیام سبز، شماره ۶
- ۴- محمدنژاد، مریم، بهزادفر، مصطفی، شاه، جواد، (۱۳۸۷)، مکانیابی مبلمان شهری با استفاده از جی ای اس نشریه علمی آموزشی مرکز اطلاعات جغرافیایی.
- ۵- کاشانی جو، خشایار، (۱۳۸۹)، بازشناخت رویکردهای نظری به فضاهای عمومی شهری، نشریه هویت شهر، سال ۴، شماره ۶
- ۶- انصارینیا، سیاوش، (۱۳۸۶)، مسئولیت طراحی شهری و ماموریت های مسئولان، شماره ۲
- ۷- فرج اللهی، عاطفه و محمدرضا رضائی آقامیرلو، (۱۳۹۳)، عملکرد موثر مبلمان شهری در هویت بخشی و ارتقاء کیفیت فضاهای شهری، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری و توسعه پایدار، تهران، موسسه ایرانیان، انجمن معماری ایران.
- ۸- شماعی، علی، پورا احمد، احمد، (۱۳۸۴)، بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، دانشگاه تهران.
- ۹- زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین، (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه ریزی مبلمان شهری، انتشارات نشریه توس مشهد.
- ۱۰- بهنام مرشدی، حسن، (۱۳۹۰)، نقش طراحی و مکان-یابی مناسب مبلمان شهری در یکپارچگی فضای شهری، ماهنامه اطلاع رسانی، آموزشی و پژوهشی شماره ۱۶
- ۱۱- بهمنی کارزونی، سارا، جلالی، آزاده، (۱۳۹۲)، تاثیر نشانه ها و المان های شهری بر خوانایی شهرها، همایش ملی عناصر زیبا سازی شهری، شیراز
- ۱۲- سیف الدینی، فرانک، ۱۳۸۱، فرهنگ واژگان برنامه ریزی شهری و منطقه ای، انتشارات دانشگاه شیراز، چاپ اول
- ۱۳- غلام پور، اشکان، ۱۳۹۳، معیارهای ارزیابی و انتخاب مبلمان شهری، ماهنامه شهرداری ها، سال دوم، شماره ۵
- ۱۴- مرتضایی، رضا، ۱۳۹۳ چاپ دوم، رهیاف هایی در طراحی مبلمان شهری یکپارچه، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، ۱۳۸۶
- ۱۵- آگشته، سعید، ۱۳۹۰، جدول عنصر ممتد شهری، مجله شهرداری ها، ویژه نامه شماره ۴، سال دوم، شماره ۱۳
- ۱۶- کارگر، رضا، ۱۳۹۰، مبلمان شهری و گذران اوقات فراغت شهروندان نمونه موردی پارک های شهر سبزوار، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان.
- ۱۷- لاهیجی، رضا، ۱۳۸۸، نگاهی تحلیلی به مبلمان شهری.
- ۱۸- لینچ، کوین ۱۳۸۱ تئوری شکل شهر سیدحسین بحرینی، مترجم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۹- مسدود، هاشم؛ هاشمی، مهران ۱۳۸۹ مروری بر معیارهای طراحی و ساخت مبلمان شهری. فصلنامه منظر ۷
- ۲۰- عمرانی، مرتضی؛ ۱۳۸۴ در جستجوی هویت شهری اصفهان، وزارت مسکن و شهر سازی
- ۲۱- نوریان، فرشاد ۱۳۷۶ شهر همچون چشم انداز، انتشارات شهرداری تهران، ص ۴۳.

چهارمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

- ۲۲- یار احمدی، امیر؛ بسوی شهر سازی انسان گرا، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری، ۱۳۸۱.
- ۲۳- طیبیان، منوچهر، منظر شهری، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۷.
- ۲۴- مدنی پور، علی، طراحی فضای شهری، ترجمه ی فرهاد مرتضایی، انتشارات شهرداری تهران، تهران، ۱۳۷۹.
- ۲۵- قریب، فریدون، شبکه ی ارتباطی در طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۸۲.
- ۲۶- ۰۱- فکوهی، ناصر، انسانشناسی شهری، تهران، نشر نی، ۱۳۸۳.
- ۲۷- Bulut et al, yahya, atabeyoglu. (2007), Omerfountains as urban furniture in historicalurban structure and usage culture: erzurumcity case, elsevier, Building andEnvironment
- ۲۸- Lansing, J.B., and Marans -,R.W, (1969) Evaluation of Neighborhood, Journal of theAmerican Institute of Planners
- ۲۹- Kamp, I . V., Leidelmeijer , K., Marsman, G., Hollander, A.D, (2003). UrbanEnvironmental Quality and Human Wellbeingtowards a Conceptual.
- ۳۰- ulrich,r.s1981.natural,versus,urban,scienes;sompsycho_physiological effects.
- ۳۱- Girardet,1992,EEA,two_third of all Europeans now reside in towns or cities.
- ۳۲- Manlun, Yang, 2003, Suitability Analysis of Urban Green Space System Based on GIS, ITC.
- ۳۳- Lang.j.(1994). urban design:American experience.van nostrand rinhold.
- ۳۴- Tzoulas.k & james.p (2003). finding links between biodiversity and human health.
- ۳۵- Jiménez Lamsfus, M & Puyuelo Cazorla , M& Merino Sanjuán, L. (2014). Urban furniture for SmartcityJournal of IEEE, pp 765-803.
- ۳۶- Mannarini, T., Tartaglia, S., Fedi,A., & Greganti, K. (2006). Image of neighborhood, selfimage and senseof community. *Journal of Environmental Psychology*, 26, 202e214.
- ۳۷- Virginia ,S& Jitendra, M& David, C.(2013). Classification of Sidewalks in Street View Images.
- ۳۸- Waldock, R. (2012) .Designing for pedestrians. guidelines, Department of Transport.
- ۳۹- Xun ,Z&Wei ,W. (2011).Analysis on Urban Vitality Elements and Model Construction, pp 552 – 557.
- ۴۰- Cowan,R. (2005). The Dictionary of urbanism, street wise press.